

УУЛ
УУРХАЙН ЯАМ

НЭЭЛТТЭЙ
НИЙГЭМ
ФОРУМ

Багануур ХК-ийн засаглалын үнэлгээ

Улаанбаатар хот
2014 он

Багануур ХК-ийн засаглалын үнэлгээ

Судлаач: Д.БАЙЛЫХҮҮ

© Нээлттэй Нийгэм Форум, 2014

Энэхүү судалгааг бүтнээр нь болон хэсэгчлэн хувилж олшруулах, дахин хэвлэхийг хүсвэл доорх хаягаар хандаж зөвшөөрөл авна уу.

Хаяг: Жамъян гүний гудамж-5/1
Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар-48

DDC
657.3
Б-188

Утас: 976-11-313207
Факс: 976-11-324857
Вэб: <http://www.forum.mn>
И-мэйл: osf@forum.mn

ISBN 978-99973-0-420-9

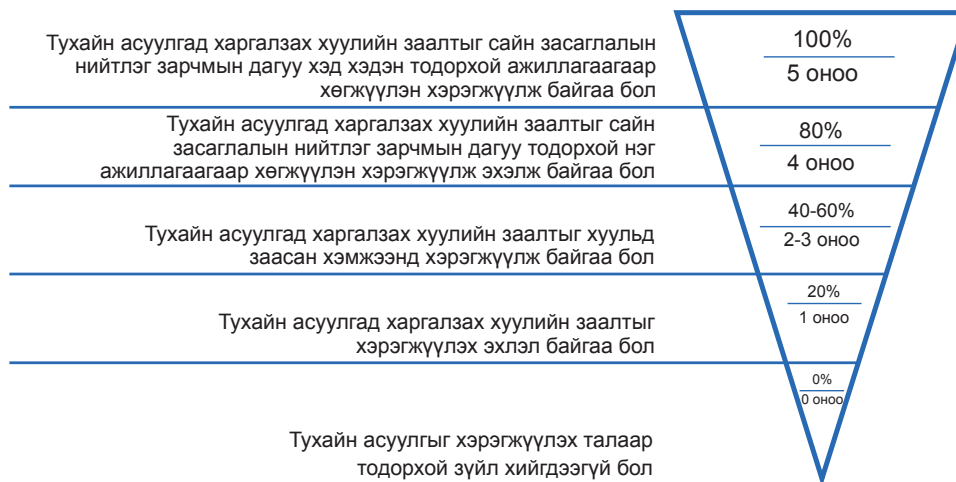
Үнэлгээний аргачлалын тойм

Энэхүү үнэлгээг хийхдээ компанийн засаглалын гол бүрэлдэхүүн хэсэг болох дор дурдсан есөн элементийг үнэлгээний үзүүлэлт болгон авч тэдгээр үзүүлэлтийн хүрээнд тухайн компани зайлшгүй баримтлах ёстой сайн засаглалын нийтлэг зарчим болон Монгол Улсын Компанийн тухай хуулийн холбогдох заалтуудын хэрэгжилтийг асуулгын аргаар үнэлж гаргалаа. Ингэхдээ асуулга бүрийн хүрээнд хийгдэх ажлын хэрэгжилтийг 0-5 оноогоор үнэлж түүнийгээ хувьд шилжүүлэн үнэлгээг 0-100 хувиар тооцож гаргалаа. Үүнд:

1. Үнэлгээг тодорхойлох үзүүлэлтүүд

- Хувьцаа эзэмшигч түүний эрхийн хамгаалалт
- ХЭ-ийн хурал (ХЭХ)
- Төлөөлөн удирдах зөвлөл (ТУЗ)
- Гүйцэтгэх удирдлага (ГУ)
- Мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдал
- Чухал хэлцлүүд
- Ногдол ашиг
- Дүрэм болон засаглалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулж буй бусад эрхийн актууд
- Хяналтын тогтолцоо эдгээр болно.

2. Үзүүлэлтүүдийн хэрэгжилтийг тодорхойлох асуулгуудад өгөх үнэлгээ:

Үнэлгээний дэлгэрэнгүй аргачлалыг энэхүү тайлангийн төгсгөлд Хавсралт 2-т үзүүлээ.

2

Үнэлгээний ерөнхий дүн

Тус компанийн засаглалын ерөнхий үнэлгээг дээрх аргачлалд дурдсан есөн үзүүлэлтийн хүрээнд боловсруулсан асуулгын хэрэгжилтийг 0-5 оноогоор үнэлж асуулга бүрт авсан оноог хувьд шилжүүлэн гаргалаа. Хүснэгт 1-д үзүүлсэн дүнгээс харахад тус компанийн засаглалын ерөнхий үнэлгээ нь оноогоор тооцоход 1.5, хувиар тооцвол 29.1 гарсан байна. Үүнийг Хавсралт 2-т үзүүлсэн аргачлалын дагуу үзүүлэлтүүдийн ач холбогдлоор нь жигнэн тооцоолоход жигнэсэн дундаж үнэлгээ нь 22.9 хувь байв. Үнэлгээний энэхүү ерөнхий дүнг ОУСК-аас 2008 онд гаргасан “Компанийн засаглалын гарын авлага”-д дурдсан компанийн засаглалын түвшингээр авч үзэхэд засаглалтай холбогдох хууль, дүрэм, журмын заалт хэлбэрийн хувьд хэрэгжиж байгаа мэт харагдах боловч агуулгын хувьд бүрэн хэрэгжиж хэвшил болж чадаагүй компани гэж үзэхээр үнэлгээ гарч байна.

Энэ нь өнөөдөр манай оронд компанийн засаглалын хувьд чухлаар тавигдаж буй мэдээллийн ил тод нээлттэй байдал, чухал хэлцэл, ногдол ашиг гэсэн үзүүлэлтүүдээр тус компани хангалтгүй үнэлгээ авсантай холбоотой.

Хүснэгт 1. Багануур ХК-ын засаглалын нэгдсэн үнэлгээний дүн

№	Үнэлгээний үзүүлэлтүүд	Үнэлгээний оноо	Үнэлгээ /хувиар/	Ач холбогдлын коэффициент	Жигнэсэн дундаж үнэлгээ
1	Хувьцаа эзэмшигч түүний эрхийн хамгаалалт	1.8	36.0	5.0	180
2	Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал	1.5	30.0	7.5	225
3	Төлөөлөн удирдах зөвлөл	2.1	42.0	20.0	840
4	Гүйцэтгэх удирдлага	1.9	38.0	7.5	285
5	Мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдал	0.3	6.0	25.0	150
6	Чухал хэлцлүүд	0.5	10.0	25.0	250
7	Ногдол ашиг	0	0	2.5	0
8	Дүрэм болон засаглалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулж буй бусад эрхийн актууд	2.2	44.0	5.0	220
9	Хяналтын тогтолцоо	2.8	56.0	2.5	140
10	Ерөнхий үнэлгээ	1.5	29.1	-	22.9

Багануур ХК энэхүү авсан үнэлгээгээрээ бусад төрийн өмчит уул уурхайн компаниудын дунд 7 дугаарт жагслаа.

Зураг 1. Багануур ХК-ийн засаглалын түвшинг төрийн өмчит уул уурхайн компаниудын дундаж үзүүлэлттэй харьцуулсан байдал

Компанийн ерөнхий үнэлгээ төдийлөн сайн биш боловч зарим үзүүлэлт тухайлбал, ХЭ-ийн эрхээ хэрэгжүүлэх чухал нөхцлүүдийн нэг болсон хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэлийг энэ ажлыг эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий этгээдтэй гэрээ байгуулан хэрэгжүүлж байгаа учраас ХЭ-ийн бүртгэл, түүний хөтлөлт, бүртгэлийн агуулга зэрэг асуулгаар 5 оноо авсан байна. Энэ нь ХЭ-ийн эрхээ хэрэгжүүлэх нөхцлийг бүрдүүлэх талаар компанийн зүгээс хүлээсэн үүргээ сайн хэрэгжүүлж байгаа жишээ юм. Үүнээс гадна тус компанийн Гүйцэтгэх захирал болон түүний удирдлагад ажилладаг ажилтнууд ТУЗ-ийн гишүүн биш байгаа нь ТУЗ-ийн зүгээс гүйцэтгэх удирдлагатай ажиллахад сонирхлын зөрчил үүсэхгүй байх нөхцлийг бүрдүүлжээ. Тиймээс үүнтэй холбоотой асуулгад 5 оноо авсан байна. Мөн ТУЗ-ийн гишүүд засаглалын сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ авснаас гадна ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодыг зохих журмын дагуу байгуулж гишүүдээ бүрдүүлсэн учраас эдгээр асуулгаар 5 оноо авсан. Энэ тухай Зураг 2-т үзүүлэв.

Зураг 2. Багануур ХК-ийн засаглалын үнэлгээнд сайн үнэлгээ буюу 5 оноо авсан асуулгууд

Хэдийгээр дээрх 8 асуулга сайн үнэлгээ буюу хамгийн дээд оноо авч чадсан ч нийт 132 асуулгаас 62 буюу 47 хувьд “0” оноо авсан нь Багануур ХК-ийн засаглалын түвшин доогуур гарах гол шалтгаан болсон. Нийт үзүүлэлтэд “0” оноо авсан үнэлгээний товчоог Хүснэгт 2-т үзүүлэв.

Хүснэгт 2-оос харахад компанийн засаглалын түвшинг доош татаж буй гол үзүүлэлт нь ногдол ашиг, мэдээллийн ил тод нээлттэй байдал, чухал хэлцэл, ТУЗ болон гүйцэтгэх удирдлагын томилгоо, тэдгээрийн ажил үүргийн тайлагналт зэрэг үзүүлэлтэд хамаарах асуулгууд орж байна. Энэ хүрээнд хамаарах нийт 108 асуулгаас 55 буюу 50 гаруй хувьд нь тодорхой зүйл хийгдээгүй орхигджээ. Орхигдсон ажлууд нь нийт “0” үнэлгээ авсан асуулгын 88 хувийг эзэлж байна. Энэ нь Багануур ХК цаашид эдгээр асуулгын хүрээнд их зүйл хийх хэрэгтэйг харуулж байна. Нийт “0” үнэлгээ авсан асуулгыг компанийн засаглалын гол үзүүлэлтээр бүлэглэн Хавсралт 2-т харуулав.

Хүснэгт 2. Багануур ХК-ийн засаглалын үзүүлэлтүүдийн нийт дүнд
“0” оноо авсан асуулгын тоо, хэмжээ

№	Үнэлгээний үзүүлэлт	Нийт асуулгын тоо	“0” оноо авсан асуулгын тоо	“0” оноо авсан асуулга (хувиар)
1	Хувьцаа эзэмшигч түүний эрхийн хамгаалалт	11	5	45
2	ХЭ-ийн хурал	18	8	44
3	Төлөөлөн удирдах зөвлөл	55	22	44
4	Гүйцэтгэх удирдлага	10	5	50
5	Мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдал	10	7	70
6	Чухал хэлцлүүд	10	8	80
7	Ногдол ашиг	5	5	100
8	Дүрэм болон засаглалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулж буй бусад эрхийн актууд	5	1	20
9	Хяналтын тогтолцоо	8	1	23
10	Дүн	132	62	47

3

Багануур ХК-ийн засаглалын түвшинг сайжруулах-Зөвлөмж

Үнэлгээнд хамрагдсан 9 компанийн дунд 7 дугаарт жагсаж буй Багануур ХК-ийн засаглалын өнөөгийн түвшинг цаашид сайжруулах зөвлөмжийг үнэлгээний үзүүлэлт тус бүрээр бүлэглэн гаргав. Энэ нь тус ажлыг хэрэгжүүлэх хүмүүст ойлгомжтой байхаас гадна дараагийн үнэлгээний явцад хэрэгжсэн ажлуудаа багцлан дүгнэхэд хялбар дөхөм байх болно.

3.1 ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИЙН ЭРХИЙГ ХАМГААЛАХ ХҮРЭЭНД ӨГӨХ ЗӨВЛӨМЖ

Хувьцаа эзэмшигч нь дараах нийтлэг эрхтэй

1. *Хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд оролцох*
2. *Хурлаар хэлэлцэх асуудалд санал өгөх*
3. *Ногдол ашиг хуваарилахаар шийдвэрлэсэн тохиолдолд ногдол ашиг авах*
4. *Компани татан буугдах үед төлбөр, хураамжийг төлөөд үлдсэн эд хөрөнгөөс өөрийн эзэмшиж буй хувьцааны хэмжээтэй хувь тэнцүүлэн авах*
5. *Компани үнэт цаас гаргах тохиолдолд өөрийн эзэмшиж буй хувьцааны хэмжээтэй хувь тэнцүүлэн уг үнэт цаасаас тэргүүн ээлжид худалдан авах*
6. *Компанийн нэг буюу түүнээс дээш хувийн хувьцаа эзэмшигч нь компанийн эрх бүхий албан тушаалтнаар компанид учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэхээр шүүхэд нэхэмжлэл гаргах*
7. *Компани нийлэх, нэгтгэх, өөрчлөх замаар өөрчлөн байгуулагдах, дүрэмд хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгийг хөндсөн өөрчлөлт орох тохиолдолд эсрэг саналтай байсан болон санал хураалтад оролцоогүй хувьцаа эзэмшигч хувьцаагаа эргүүлэн худалдаж авахыг компаниас шаардах*
8. *Нэг этгээд компанийн энгийн хувьцааны 75-аас дээш хувийг эзэмшиж байгаа тохиолдолд бусад хувьцаа эзэмшигч нь хувьцаагаа эргүүлэн худалдаж авахыг компаниас, эсвэл 75 хувийн хувьцаа эзэмшигчээс шаардах*

Тус компанийн ХЭ-ийн эрхийн хамгаалалтын ерөнхий үнэлгээ нь 1.8 оноо буюу 36 хувийн үзүүлэлттэй гарсан нь энэхүү судалгаанд хамрагдсан бусад компанийн дундажтай ойролцоо үнэлэлт юм. Мөн энэ бүлэгт хамаарах 11 асуулгын тавд нь 0, хоёрт нь 2 оноо авчээ. Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт тус бүрээр хийх ажлын зөвлөмжийг боловсруулж доорх хүснэгтэд харуулав.

№	Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт	Хийх ажлын талаар өгөх зөвлөмж	Хариуцан хэрэгжүүлэгч
1	Хувьцаа эзэмшигч (ХЭ)-ийн ээлжит хурлын үед ХЭ-ийн авах ёстой мэдээллийг бүрэн хүргэдэг эсэх	1. Компанийн тухай хуулийн 65.6 –д заасан мэдээллийг холбогдох этгээдүүд бэлтгэн компанийхаа вэб дээр тавихаас гадна хурлын зар хүргэх журмын дагуу ХЭ-д хүргэдэг болгох, ингэснээрээ ХЭ-д ядахдаа жилд 1 удаа компанийн талаар тодорхой мэдээлэл авдаг болно. 2. ТУЗ нь ХЭ-ийн ээлжит хурлыг хуралдуулах шийдвэртээ дээрх мэдээллийг бэлтгэх, хүргэх ажлыг зохион байгуулах этгээдийг зааж үүрэг болгосон заалт оруулах	ХЭХ хуралдахын өмнө ТУЗ-ийн Нарийн бичгийн дарга (НБД) холбогдох ажилтнуудаар гаргуулан ХЭ-д хүргүүлэх ажлыг зохион байгуулдаг болох
2	Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал (ХЭХ)-ын зарыг ХЭ цаг тухайд нь авах бололцоог хангасан байдал	ХЭХ-ын зарыг мэдээллийн хэрэгслээр зарлахаас гадна брокерын пүүстэй гэрээ байгуулж түүгээр дамжуулан хурлын материалыг хүргэдэг болох	“–
3	ХЭ-ээс ХЭХ хуралдуулах талаар шаардлага гаргах боломжийг хангасан байдал	ХЭХ хуралдуулах тухай журамд ХЭ-ээс хурал хуралдуулж тодорхой асуудал хэлэлцүүлэх санал гаргах эрхээ хэрэгжүүлэх журмыг тодорхой зааж өгөх	ТУЗ журам батлах
4	ХЭ-ээс ТУЗ-ийн гишүүнд нэр дэвшүүлэх боломж	ХЭ-ийн энэ эрхээ хэрэгжүүлэх талаар ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журамд тодорхой заалт оруулах	ТУЗ журам батлах
5	ХЭ-д компанийн санхүүгийн талаарх мэдээлэл авах бололцоог хангасан байдал	Улирал, жилийн санхүүгийн тайланг компанийхаа вэб дээр байнга тавьдаг журамтай болох ба энэ талаар МБББ-т тодорхой заасан байх	ТУЗ-ийн НБД холбогдох ажилтнаас авч тавьдаг болох
6	ХЭ компанийн үйл ажиллагаа болон компани дээр болж буй томоохон үйл явдлын талаар байнгын мэдээлэл авах бололцоог хангасан байдал	Томоохон үйл явдал гэж юуг хэлэхийг компанийхаа онцлогтой холбогдуулан МБББ-д тодорхойлж түүнийгээ вэб дээр заавал мэдээлэхээс гадна шаардлагатай бол мэдээллийн хэрэгслээр мэдээлдэг болох	Мэдээллийн асуудал хариуцсан ажилтан, хэрэв байхгүй тохиолдолд ТУЗ-ийн НБД, аль ч тохиолдолд НБД энэ ажилд хяналт тавина.
7	Төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг төрийн байгууллагуудад төлөөлөх хэмжээг тусгайлан тогтоож өгсөн эсэх	Компанийн дүрэмд Төрийн эзэмшиж буй хувьцааны эрхийг төрийн байгууллагуудын эрх хэмжээнд тохируулж хуваасан заалт оруулж түүний дагуу төрийн байгууллагууд компаниа харьцдаг болох	ТУЗ компанийн дүрэмд энэ талаар тодорхой заалт оруулах

3.2 ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ХУРЛЫН ХҮРЭЭНД ӨГӨХ ЗӨВЛӨМЖ

Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал

ХЭХ нь хувьцаа эзэмшигчдийн эрхээ хэрэгжүүлэх гол хэлбэр бөгөөд компанийн удирдлага, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны гол чухал асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэдэг тул компанийн эрх барих дээд байгууллага нь болдог. Нэг хувьцаа эзэмшигчтэй компанийн хувьд хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын бүрэн эрхийг тухайн хувьцаа эзэмшигч өөрөө хэрэгжүүлнэ.

ХЭХ нь нэг талаар компанийн эрх барих дээд байгууллага, нөгөө талаар ХЭ-ээс компанийн эзэн гэдэг утгаараа компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой хамгийн чухал асуудлыг хэлэлцэхэд оролцож саналаа өгөх замаар шийдвэрлэдэг удирдлагын чухал бүтэц. Иймд ХЭХ-ыг батлагдсан журам, дүрмийн дагуу хуралдуулах, түүнд ХЭ-ийг ялгаварлахгүйгээр бүгд оролцох бололцоог хангах нь компанийн зүгээс хийх чухал ажлын нэг юм.

ХЭ нь хурлын үед л тухайн компанийн эзэн гэдгээ мэдэрч шийдвэр гаргахад ХЭХ-ын зөвлөлийн ажиллагаанд оролцох эрхээ эдэлнэ. Гэтэл тус компани энэ асуудлаар 1.8 оноо авч 11 асуулгаас 5-д нь “0” үнэлгээ авсан байна. Эдгээрийг сайжруулах зөвлөмжийг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

№	Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт	Хийх ажлын талаар өгөх зөвлөмж	Хариуцан хэрэгжүүлэгч
1	ТУЗ-өөс ХЭХ хуралдуулах шийдвэрийг хуульд заасны дагуу гаргадаг эсэх	ХЭХ-д ХЭ-ийг бүрэн оролцох бололцоог хангах, хэлэлцэх асуудлаар зөв шийдвэр гаргах нөхцлийг хангах үүднээс ХЭХ-ыг хуралдуулах тухай ТУЗ-өөс гарах шийдвэрт Компаний тухай хуулийн 60.2-д заасан зүйлийг бүрэн хэмжээгээр заавал тусгаж байх	ТУЗ-ийн дарга, НБД
2	Саналын хуудсын загвараар ХЭ саналаа өгөх боломжийг хангасан эсэх	ТУЗ тухайн хурлаар хэлэлцэх асуудалтай уялдуулан ХЭ-ээс санал авах хуудсыг энэхүү зөвлөмжийн төгсгөлд үзүүлсэн санал авах хуудсын загварт нийцүүлэн хурал бүрт тохирох саналын хуудсыг баталж байх	“-
3	Хурлын зарыг хуульд заасны дагуу хүргэдэг эсэх	СЗХ-оос гаргасан журмын дагуу хүргэдэг болох, ХЭ-тэй хамгийн ойр байдаг брокерийн пүүсүүдийг ашиглах	ТУЗ-ийн НБД

4	Тооллогын комисс (ТК)-ын үйл ажиллагааг зохицуулсан журамтай эсэх	ТК нь ХЭХ-д оролцох ХЭ болон хурлын ирцийг тодорхойлох, хурлаас гарах шийдвэрт өгсөн саналын дүнг гаргах зэрэг чухал ажлыг хийх тул ТК-ын ажиллагааг нарийн тодорхойлсон тусдаа журам байх нь зүйтэй. Ийм журам байхгүй тохиолдолд ТК-ын гишүүд өөрийн ойлголтоор ажиллаж тэр нь эцэстээ хурлыг хүчингүй болгох, хурлаас буруу шийдвэр гарах үндэс болно.	-“, ТУЗ
5	Хуралд оролцогсдыг хуралд оролцох эрхтэйг тодорхойлдог эсэх	ХЭ түүний дотор хуулийн этгээдийг төлөөлөн хуралд оролцох этгээдийн төлөөлөн орох итгэмжлэлийг заавал шалган бүртгэж байх заалтыг ТК-ын журамд оруулах	-“
6	Хурлын ирцийг хэлэлцэх асуудал бүрээр гаргадаг эсэх	ХЭ зарим асуудалд санал ирүүлээгүй байж болох тул ТК-ын ажиллах журамд хэлэлцэх асуудал бүрээр ирцийг гаргах заалт оруулах	-“
7	ТК нь хэлэлцэх асуудалд ирүүлсэн саналын талаар тогтоол гаргадаг эсэх	ТК тоолсон бүх зүйл нэг бүрээр тогтоол гаргаж тухай бүр нь хурлын даргад танилцуулан түүнийг үндэслэн хурал шийдвэрээ гаргах тухай заалтыг ТК-ын журамд оруулах	-“
8	Хурал даргалагч ба ТК-оос ХЭХ-ын талаар нэгдсэн тайлан гаргадаг эсэх, түүнийгээ мэдээлдэг байдал	ХЭХ-ын дараа хурлыг хэрхэн зохион байгуулж явуулсан талаар тусгайлсан тайлан гаргаж ХЭ болон бусад сонирхогч талуудад зориулан компанийн вэбд тавьж байх	-“ Холбогдох этгээдээр хийлгэж үр дүнг шалгаж байх
9	ХЭХ-ын шийдвэрийн хэрэгжилтийг гаргаж танилцуулдаг эсэх	ХЭХ-ын шийдвэрийн хэрэгжилтийн талаар вэб дээр тусгайлан мэдээлдэг болох	-“

3.3 ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР ӨГӨХ ЗӨВЛӨМЖ

Тус компанийн ТУЗ-ийн ажиллагааны ерөнхий үнэлгээ нь 2.1 оноо буюу 42 хувийн үзүүлэлттэй гарсан нь судалгаанд хамрагдсан компаниудын дунджаас арай дээгүүр үнэлгээ юм.

Төлөөлөн удирдах зөвлөл

ТУЗ нь хувьцаа эзэмшигчдийн эрхийг хамгаалах, тэднийг төлөөлж компанийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ерөнхий удирдлагаар хангах үүрэг бүхий компанийн эрх барих байгууллага мөн.

№	Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт	Хийх ажлын талаар өгөх зөвлөмж	Хариуцан хэрэгжүүлэгч
1	Нэр дэвшүүлэх хороо (НДХ) -ны ажиллах журам байгаа эсэх	Төрийн өмчийн оролцоотой компанийн хувьд ТУЗ-ийн гишүүд болон ГЗ-ыг томилоход төрийн хөндлөнгийн нөлөөллийг бага байлгахад бие даасан ажиллагаатай нэр дэвшүүлэх хороо маш чухал. Үүнтэй холбогдуулан нэр дэвшүүлэх хорооны ажиллагааг зохицуулсан тусгайлсан журам заавал байх хэрэгтэй. Журамд багтах зүйлийг зөвлөмжийн төгсгөлд үзүүлсэн.	ТУЗ-ийн НБД, ТУЗ
2	Нэр дэвшүүлэх хороо (НДХ)-ны бүрэлдэхүүний ажиллагаа зохих журмын дагуу явагддаг эсэх	НДХ нь юуны өмнө өөрийн компанийн ТУЗ-ийн төрийг төлөөлөх болон хараат бус гишүүд, ГЗ-ын албан тушаалд ажиллах хүнд тавих нөхцөл шаардлагын талаарх компанийн бодлогыг боловсруулан ТУЗ-өөр батлуулж, түүний дагуу нэр дэвшигчдийг үнэлэн дүгнэлт гаргаж, тэднийг томилох эрх бүхий этгээдэд саналаа шууд оруулж шийдвэрлүүлэх үүрэгтэй. Энэ талаар ТУЗ-ийн дарга, НБД нарын зүгээс анхаарч ажиллах.	“- НДХ
3	ТУЗ-ийн гишүүдийн нэр дэвшүүлэлт зохих журмын дагуу явагдсан эсэх	Энэ ажиллагаа Компанийн тухай хуулийн 81.5.3-д заасны дагуу зөвхөн НДХ-ны хариуцан хийх ажил юм. Ялангуяа хараат бус гишүүнд нэр дэвшүүлэх ажиллагаанд том ХЭ, болон төрийн оролцоог зогсоох талаар ТУЗ-ийн зүгээс анхаарч ажиллахаас гадна НДХ-оос нэр дэвшүүлээгүй хүнийг ТУЗ-ийн гишүүнээр сонгосон бол энэ нь хууль бус томилгоо болох тул үүнийг ТУЗ байнга анхаарч байх.	ТУЗ-ийн НДХ
4	Хараат бус гишүүн хуульд заасан шаардлагыг ханган ажиллаж байгаа эсэх	Компанийн тухай хуулийн 79.3, 79.4-өөр хараат бус гишүүнд анхаарч ажиллах нэмэлт 5 зүйлийг заасан байгаа. Энэ үүргийг түүний ажлын гарын авлагад нь тусгайлан оруулж өгөхөөс гадна ГУ болон ТУЗ-өөс энэ үүргээ хэрэгжүүлэхэд тусалцаа үзүүлж, энэ талаар хийсэн ажлын тайланг ТУЗ хэлэлцэн дүгнэлт өгдөг болох хэрэгтэй. Энэ талаар ТУЗ-ийн болон хараат бус гишүүний ажиллах журамд тусгах.	ТУЗ
5	Хараат бус гишүүнд өгөх урамшуулал бусад гишүүдээс ялгаатай эсэх	Нэгэнт хараат бус гишүүн нь бусад гишүүнээс илүү үүрэг хүлээж компанийг аливаа хөндлөнгийн нөлөөллөөс хамгаалж ажиллах учраас тэдэнд олгох цалин урамшуулал нь бусдаас илүү байх ёстой. Энэ талаар ТУЗ-ийн дэргэдэх ЦУХ тодорхой журам боловсруулж хэрэгжүүлэх.	ТУЗ-ийн дэргэдэх Цалин, урамшууллын хороо (ЦУХ)

6	Компанийн зүгээс ТУЗ-ийн гишүүдтэй ажиллах тэднийг компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллээр хангах ажиллагаа	ТУЗ нь компанийн үйл ажиллагааны талаар чухал шийдвэрүүд гаргадаг тул гишүүдэд компанийн үйл ажиллагаа, түүнтэй холбоотой мэдээллээр анх томилогдохоос нь эхлээд байнга хангах, шаардлагатай хурал, сургалт, үзэсгэлэн яармагт оролцуулах тусгай хөтөлбөр гаргаж түүнийгээ хэрэгжүүлэн ажилладаг байх.	ТУЗ-ийн дарга, НБД
7	ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлын хуваарилалт	ТУЗ-ийн ажиллагааг үр ашигтай болгох, гишүүдийн оролцоог идэвхтэй болгох зорилгоор гишүүдийн мэргэжил чадвартай уялдуулан хариуцах ажлыг хуваарилан ажиллуулах	ТУЗ-ийн дарга
8	ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлын дүгнэлт	ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлыг өөрсдөөр нь дүгнүүлдэг журамтай болох нь зүйтэй. Зөвлөмжийн төгсгөлд ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлыг дүгнэх жишээг үзүүлсэн болно.	ТУЗ-ийн дарга
9	ТУЗ-ийн гишүүдийн шагнал урамшуулал тэдний ажлын гүйцэтгэлтэй уялдсан эсэх	ТУЗ-ийн гишүүнд цалин, урамшуулал олгохдоо ТУЗ-ийн ажиллагаанд оролцсон байдалтай нь шууд холбосон байх нь зүйтэй. Зөвлөмжийн төгсгөлд үзүүлсэн жишээ, санамжид үндэслэн ТУЗ-ийн ажиллах журамд энэ талаар тусгай заалт оруулах.	ТУЗ ба НБД
10	Гишүүдийн цалин, шагнал нийтэд нээлттэй байгаа эсэх	Компанийн тухай хуулийн 96.1.5, 95.2-д ТУЗ-ийн гишүүдэд олгосон цалин урамшуулал нээлттэй байхаар заасан тул үүнийг жилийн тайлангийн хавсралт болон вэбэд тавих.	-"
11	Гишүүд ажлын лавлагаа материал бүхий тусгайлсан хавтастай эсэх	ТУЗ-ийн гишүүн бүрт гишүүний үүргээ хэрэгжүүлэхэд нь шаардлагатай бүх зүйлийг багтаасан тусгай гарын авлага маягийн хавтастай болгох.	-"
ТУЗ-ийн хороод			
12	Хороодын ажиллах журамтай эсэх	Нээлттэй ХК нь ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны тасралтгүй байдлыг хангах зорилгоор түүний дэргэд 3 хороо байгуулан ажиллах ёстой. Тэдгээрийн ажиллагааг зохицуулсан журам байх ёстой. Журамд тусгах зүйлийн талаар зөвлөмжийн төгсгөлд үзүүлэв.	ТУЗ
13	Хороодын үйл ажиллагааг зохих түвшинд явуулж буй эсэх	Тус компанийн хувьд одоогоор аудитын хорооноос бусад хороо нь бараг ажиллахгүй байгааг ТУЗ анхааралдаа авч тэдгээрийн ажиллах журмыг батлан гаргаж үйл ажиллагааг хуульд заасны дагуу хэвийн болгох.	-"
14	Хороодын ажил дүгнэдэг эсэх	Хороодын ажиллах журамд тэдгээрийн ажиллагааг хэрхэн дүгнэж байх асуудлыг тусган хэрэгжүүлдэг болох.	-"
15	Тодорхой асуудлаар түр болон байнгын ажиллагаатай хороо ажилладаг эсэх	Хуульд заасан хорооноос гадна шаардлагатай асуудлаар түр болон байнгын ажиллагаатай хороо, ажлын хэсэг байгуулан ажилладаг болох, энэ талаар ТУЗ-ийн журамд тусгах.	ТУЗ

16	Хороодын гишүүнд ажилласны төлөө урамшуулал олгодог эсэх	Хороодын ажилд оролцож буй гишүүдэд түүнд нь тохирсан цалин, урамшуулал олгох тухай журамд тодорхой заалт оруулах.	-“-
17	ТУЗ-ийн хурлын төлөвлөгөө	ТУЗ-ийн хурлын бүрэн эрхийн хүрээнд шийдэх асуудал нь бараг сар бүр хуралдахаар ачаалалтай байдаг тул хэлэлцэх асуудлаа жилээр төлөвлөх нь асуудал оруулах ажилтан болон гишүүдэд хурлын өмнө өөрийгөө бэлтгэх сайн талтай. Зөвлөмжийн төгсгөлд тодорхой компанийн хурлын төлөвлөгөөний жишээг үзүүлэв.	-“-
18	Хурлын тэмдэглэл, шийдвэр гаргах, нийтэд мэдээлэх ажиллагаа	ТУЗ-ийн хурлын тэмдэглэлд хуралд оролцсон гишүүд өөрийн хэлсэн үг, гаргасан саналаа шалган үзэж түүнийгээ зөвшөөрч гарын үсгээ зурах ёстой. Энэ нь гаргасан шийдвэрийнхээ төлөө хариуцлага хүлээх үндэс болно. Хурлын шийдвэрийг нийтэд заавал мэдээлдэг байх ёстой. Эдгээрийн талаар ТУЗ-ийн ажиллах журамд тодорхой заалт оруулсан байх.	-“-
19	Гишүүд хуралд биеэр болон сонсож оролцох байдал	Аливаа асуудлын бичгээр ирүүлсэн танилцуулгыг үзээд гаргах санал нь хуралд оролцоод хэлэлцүүлгийн явцад гарах саналаас өөр байх нь элбэг байдаг тул ТУЗ-ийн гишүүд хуралд аль болох биеэр болон сонсож оролцохыг урьдал болгосон журамтай байх ба энэ талаар ТУЗ-ийн ажиллах журамд тодорхой заалт оруулсан байх.	ТУЗ-ийн НБД
20	Хурлын тэмдэглэл ба шийдвэрийн баталгаажуулалт	Хурлын тэмдэглэл ба гарсан шийдвэрийг гишүүдэд эх хувиар нь заавал танилцуулдаг болох шаардлагатай. Ялангуяа хурлаас гарсан шийдвэрийг дараагийн хурлын эхэнд танилцуулдаг журамтай байх нь уг шийдвэр хурал дээр шийдсэний дагуу гарах нөхцөл болдог.	-“-
21	Хурлын шийдвэрийн хэрэгжилтийг авч хэлэлцдэг байдал	ТУЗ-ийн хурлаас гарсан шийдвэрийн хэрэгжилтийг тусгайлан хэлэлцдэг байх.	ТУЗ
22	ТУЗ-ийн үйл ажиллагаанд үнэлэлт өгөх	ТУЗ хийх ёстой ажлаа ямар хийснийг гишүүд өөрсдөө болон түүний үйл ажиллагааг сайн мэдэх хүмүүсээр үнэлүүлдэг байх хэрэгтэй юм. ТУЗ-ийн ажлыг дүгнэх жишээ загварыг зөвлөмжийн төгсгөлд үзүүлсэн болно.	-“-
23	ТУЗ-ийн гишүүдийн хариуцлагын даатгал хийлгэдэг байдал	ТУЗ-ийн гишүүд гаргасан шийдвэрийнхээ төлөө хариуцлага хүлээх тул тэдэнд тодорхой түвшинд эрсдэл хийх бололцоог хангах үүднээс албан тушаалын даатгалд хамруулах нь зүйтэй. Энэ талаар компанийн зүгээс санаачлага гаргаж болно.	Компани

24	ТУЗ-ийн НБД-ын ажиллагаа	ТУЗ-ийн НБД нь компани дээр засаглалыг гардан хэрэгжүүлдэг гол ажилтан байх үүднээс компанийн эрх бүхий албан тушаалтан байна гэж хуульд заасан. Тус компанийн НБД нь өөр байгууллагад ажиллаж байгаа нь төдий л зохимжтой бус. Иймд ТУЗ-ийн НБД-ыг компани дээр байнгын ажиллах нөхцөлтэй болгон өөрчлөх нь зүйтэй. Үүнтэй холбогдуулан ТУЗ-ийн НБД-ын ажиллах журмыг шинээр боловсруулж гаргах	ТУЗ
----	--------------------------	--	-----

3.4 ГҮЙЦЭТГЭХ УДИРДЛАГЫН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР ӨГӨХ ЗӨВЛӨМЖ

Компанийн гүйцэтгэх удирдлага

Компанийн гүйцэтгэх удирдлага (ГУ) нь ТУЗ-ийн шийдвэрээр томилогдон түүнд ажлаа тайлагнан дүгнүүлж, компанийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах эрх, үүрэг бүхий этгээд мөн.

№	Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт	Хийх ажлын талаар өгөх зөвлөмж	Хариуцан хэрэгжүүлэгч
1	Гүйцэтгэх удирдлагыг сонгох, томилох болон үйл ажиллагааг зохицуулсан тусгай журамтай эсэх	Төрийн өмч давамгайлсан компанийн хувьд төрийн нөлөө их байх тул ГЗ-ын үйл ажиллагааг тусгайлан боловсруулсан журмын дагуу явуулдаг болгох нь маш чухал. Ялангуяа нэр дэвшүүлэх, томилох ажиллагаа маш тодорхой байх ёстой. Энэ ажиллагаанд НДХ-ны үүргийг илүү тодорхой болгох	ТУЗ
2	Нэр дэвшүүлэх ажиллагаа	ГЗ-ын албан тушаалд нэр дэвшүүлэх ажиллагаа нь зөвхөн НДХ-ны хийх ажил байх зарчмыг баримталдаг болох	ТУЗ-ийн дэргэдэх НДХ
3	ГЗ-д компанийн онцлогтой уялдсан шаардлага тавьдаг эсэх	Компанийн тухайн үеийн онцлог байдалд уялдуулан ГЗ-ын албан тушаалын нөхцөл, шаардлагыг НДХ тогтоож тэр шаардлагад нийцэх хүн олж нэр дэвшүүлдэг байхаар ГЗ-ын ажиллах журамд зааж өгөх	“–”

4	Төрөөс ГЗ-тай шууд харьцах, ГЗ-ын ажлыг ТУЗ-өөс өөр төрийн аль нэг байгууллага дүгнэдэг эсэх	ХК-ийн хувьд ГЗ нь ТУЗ-өөс томилогдон түүнд ажлаа тайлагнах тул ХЭ түүний дотор том ХЭ болох төр шууд харьцах, эсвэл үйл ажиллагааг дүгнэх бололцоогүй. Энд захиргааны байгууллагын хувьд төрийн харьцах харилцаа хамаарахгүй.	Том ХЭ болох төрийн төлөөлөл хэрэгжүүлэгчид
5	ГЗ-ын цалин, урамшууллыг нийтэд мэдээлдэг эсэх	Төрийн оролцоотой ХК-ийн хувьд ГЗ-ын цалин, урамшуулал нийтэд ил нээлттэй байх ёстой. Иймд энэ мэдээллийг жилийн тайланд тусган түүгээр дамжуулан компанийн вэб дээр мэдээлж байх нь зүйтэй.	ТУЗ-ийн НБД

3.5 МЭДЭЭЛЛИЙН ИЛ ТОД, НЭЭЛТТЭЙ БАЙДЛЫН ТАЛААР ӨГӨХ ЗӨВЛӨМЖ

Мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдал

ХЭ-ийн ээлжит хурал хуралдах үед компани хувьцаа эзэмшигчиддээ дараах мэдээллийг танилцуулах үүрэгтэй. Үүнд:

- Санхүүгийн жилийн тайлан
- Санхүүгийн жилийн тайлангийн талаарх аудитын байгууллагын дүгнэлт
- Тайлангийн жилд хийгдсэн сонирхлын зөрчилтэй хэлцлүүд
- ТУЗ-ийн гишүүнд нэр дэвшсэн хүний тухай танилцуулга
- Компанийн нэгдмэл сонирхолтой этгээд, тэдгээрийн эзэмшлийн хувьцааны төрөл, тоо
- ТУЗ, гүйцэтгэх удирдлагын зардал, цалин урамшуулал

Тус компани энэ бүлэгт хамаарах 55 асуулгын 22-т нь 0 оноотой гарчээ. Энэ дүнгээс харахад ТУЗ-ийн гишүүдэд нэр дэвшүүлэх, хараат бус гишүүн сонгох, нэр дэвшүүлэх хорооны ажиллах журам боловсруулах зэргээр цаашид ТУЗ-ийн үйл ажиллагааг сайжруулах зүйл нэлээдгүй байгааг доорх зөвлөмжийн хүрээнд тусган гаргалаа.

№	Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт	Хийх ажлын талаар өгөх зөвлөмж	Хариуцан хэрэгжүүлэгч
1	Мэдээллийн бодлогын баримт бичигтэй эсэх	Компани өөрийн онцлогт тохирсон мэдээллийн бодлогын баримт бичиг шинээр боловсруулж гаргах нь зүйтэй. Энэхүү баримт бичгийн бүтцийг зөвлөмжийн төгсгөлд байгаа жишээ баримт бичигт үзүүлэв.	ТУЗ, ГЗ
2	Вэб хуудастай эсэх, түүнд КЗ-ын талаар тусгай булан байгаа эсэх түүний хөтлөлт	Вэбд КЗ-ын тусгай хуудас нээж түүндээ КЗ-ын холбогдолтой нээлттэй байх бүх мэдээллээ байршуулж түүнийг МИТНБМАЭ тухай хуульд заасны дагуу хөтлөх ба энэ асуудлаа МБББ-т дэлгэрэнгүй заасан байх.	-"
3	Компани дээр болсон томоохон үйл явдлыг нийтэд тогтмол мэдээлдэг байдал	МБББ-т томоохон үйл ажиллагаа гэдгээ тодорхойлж энэ талаарх мэдээллийг вэб дээрээ байнга мэдээлж байх.	ТУЗ-ийн НБД
4	Санхүүгийн мэдээллийг нийтэд мэдээлдэг эсэх	Санхүүгийн мэдээллийг вэб дээр тогтмол мэдээлдэг журамтай болох.	-"
5	Худалдан авалтын ажиллагааны гүйцэтгэлийг нийтэд нээлттэй мэдээлдэг эсэх	Төрийн өмчийн оролцоотой ХК-ийн хувьд худалдан авалтын ажиллагаа нийтэд нээлттэй байх ёстой. Тус компани нь зөвхөн худалдан авалтын зарыг мэдээлдэг. Хамгийн гол нь худалдан авалтын тендерийн дагуу бараа нийлүүлэгч этгээд, барааны нэр, үнэ зэргийг вэб дээрээ заавал мэдээлдэг байх ёстой. Иймд энэ талаар МБББ-т тусган хэрэгжүүлдэг болох.	-"
6	ТУЗ ба ГЗ-ын цалин, урамшууллыг жилийн тайланд тусгадаг эсэх	ХК-ийн хувьд ТУЗ, ГЗ-ын цалин, урамшууллыг жилийн тайлан болон вэб дээрээ мэдээлдэг болох, энэ талаар МБББ-тээ тусгах.	-"
7	Компанийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн жилийн нэгдсэн тайланг түүнд хийсэн аудитын дүгнэлтийн хамт нийтэд зориулан тусгайлан эмхэтгэл болгон гаргадаг эсэх	Жил бүр компанийхаа санхүүгийн болон үйл ажиллагааг харуулсан эмхэтгэлийг нийтэд зориулан гаргадаг болох Түүний байж болох бүтцийг зөвлөмжийн төгсгөлд үзүүлэв.	

3.6 ЧУХАЛ ХЭЛЦЭЛ ХИЙХ ТАЛААР ӨГӨХ ЗӨВЛӨМЖ

Чухал хэлцэл

Чухал хэлцэл гэдэгт компани дээр хийгдэж буй их хэлцэл, сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл, компанийн хяналтын багцыг авах зэрэг хэлцэл хамаарагдана. Эдгээр хэлцэл нь компанийн хөрөнгө, хувьцааны үнэ, хувьцаа эзэмшигчдийн эд хөрөнгийн эрх болон өмчлөлд томоохон нөлөө үзүүлдгээс гадна эдгээр хэлцлийг хийх үед ёс бус ажиллагаа нэлээд гардаг. Энэ нь компанийн үйл ажиллагаанд томоохон эрсдэл, сөрөг үр дагавар үүсгэх тул засаглалын хүрээнд тусгайлан авч үздэг.

№	Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт	Хийх ажлын талаар өгөх зөвлөмж	Хариуцан хэрэгжүүлэгч
1	Их хэлцлийг зохих журмын дагуу шийдсэн байдал	Их хэлцлийн тодорхойлолтыг компанийхаа онцлогт тохируулан тодорхойлж түүнийг хийх ажиллагааг тусд нь журамлах.	ТУЗ, ГЗ
3	Жилийн тайланд тусгадаг болон нийтэд мэдээлдэг байдал	Тухайн тайлангийн хугацаанд хийгдсэн их хэлцлийг тайлан ба вэб дээрээ тавьдаг болох.	“-
4	СЗХ хийх тусгайлсан журамтай эсэх, СЗ-тэй хэлцлийг зохих журмын дагуу шийдсэн байдал	СЗХ-ийг журамласан тусгай журамтай болж түүнийхээ дагуу хийдэг болох.	ТУЗ-ийн НБД
5	Жилийн тайланд тусгадаг болон, нийтэд мэдээлдэг байдал	Тухайн тайлангийн хугацаанд хийгдсэн их болон СЗХ-ийг тайлан болон вэб дээрээ тавьдаг болох.	“-
6	ЭБАТ нь өөрийн нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн талаарх мэдээллийг өгсөн байдал, ЭБАТ болон түүний нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн талаарх мэдээлэл нээлтэй байгаа эсэх	Компанийн дүрэмд заасан ЭБАТ-уудаас тэдгээрийн нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн талаарх мэдээллийг авч компанийн вэб дээрээ тавьж шаардлагатай тохиолдолд үзэх бололцоог хангасан байх.	“-

3.7 НОГДОЛ АШГИЙН ТАЛААР ӨГӨХ ЗӨВЛӨМЖ

Ногдол ашиг

Ногдол ашиг нь хувьцаа эзэмшигчийн суурь эрхүүдийн нэг бөгөөд түүний эдийн засгийн агуулга нь оруулсан хөрөнгийнхөө өгөөжийг хүртэх хэлбэр юм. Компани санхүүгийн жил дууссанаас хойш 50 хоногийн дотор тухайн жилийн үр дүнгээс ногдол ашиг хуваах эсэх талаар шийдвэр гаргах ёстой.

№	Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт	Хийх ажлын талаар өгөх зөвлөмж	Хариуцан хэрэгжүүлэгч
1	Ногдол ашгийн бодлогын баримт бичиг байгаа эсэх	Ногдол ашгийг хуваарилах нөхцөл, журам, хуваарилсан бол түүнийг хэрхэн ХЭ-д хүргэх, хүргэсэн тухай тайлан гаргах, хуваарилах эсэх талаар шийдвэр гарах зэрэг асуудлыг тусгасан бодлогын баримт бичигтэй байх нь зүйтэй бөгөөд энэхүү баримт бичгээ нийтэд нээлттэй болгох.	ТУЗ, ГЗ
2	Ногдол ашиг хуваарилах эсэх тухай шийдвэр гаргаж буй байдал	ТУЗ-өөс Компанийн тухай хуульд заасны дагуу санхүүгийн жил дууссанаас хойш 50 хоногийн дотор ногдол ашиг хуваарилах эсэх талаар заавал шийдвэр гаргадаг байх	-“-

3.8 ХЯНАЛТЫН ТОГТОЛЦООНЫ ТАЛААР ӨГӨХ ЗӨВЛӨМЖ

Хяналтын тогтолцоо

Компанийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих нь удирдлагын маш чухал хэрэгсэл бөгөөд энэ нь өөрийн гэсэн эрх үүрэг бүхий дотоод гадаад бүтэцтэй бүхэл бүтэн систем тогтолцоо байдаг. Компанийн хяналтын тогтолцоо нь

- Хяналтын зөвлөл
- Компанийн дотоод хяналт
- ТУЗ-ийн дэргэдэх аудитын хороо
- Бие даасан хөндлөнгийн аудит зэргээс бүрдэнэ.

№	Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт	Хийх ажлын талаар өгөх зөвлөмж	Хариуцан хэрэгжүүлэгч
1	Хөндлөнгийн аудитын тайланг нийтэд мэдээлдэг байдал	Аудитын дүгнэлт бүхий Санхүүгийн тайланг вэб дээрээ заавал тавьдаг байхаас гадна сонирхогч талууд үзэх бололцоог хангасан байх.	ТУЗ, ГЗ
2	Дотоод хяналтын албаны ажиллагаа	Компанийн дотоод хяналтын албаны томилгоо болон үйл ажиллагаа, ажлын тайлагналтыг ТУЗ-ийн дэргэдэх аудитын хорооны ажиллагаатай уялдуулах, энэ талаар аудитын хорооны ажиллах журамд тодорхой заалт оруулах.	ТУЗ-ийн дэргэдэх Аудитын хороо

3.9 ДҮРЭМ БОЛОН БУСАД ЭРХИЙН АКТУУДЫН ТАЛААР ӨГӨХ ЗӨВЛӨМЖ

Компанид засаглалын чиглэлээр байх дотоод эрхийн актууд

- Компанийн дүрэм
 - Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал хуралдуулах журам
 - ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журам
 - Хяналтын зөвлөл/хянан шалгагчийн ажиллах журам
 - Гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагааны журам
 - Компанийн НБД-ын даргын ажиллах журам
 - Дотоод хяналтын нэгжийн ажиллах журам
 - Салбар нэгжийн ажиллах журам
 - ТУЗ-ийн хороодын ажиллах журам
 - Компанийн ёс зүйн дүрэм
- Компанийн мэдээллийн бодлогын баримт бичиг
 - Ногдол ашгийн бодлого
 - Компанийн аюулгүй ажиллагааны бодлогын баримт бичиг
 - Компанийн эрсдэлийн бодлогын баримт бичиг
 - Компанийн хөдөлмөрийн дотоод журам
 - Компанийн засаглалын кодекс

№	Үнэлгээнд доогуур оноо авсан үзүүлэлт	Хийх ажлын талаар өгөх зөвлөмж	Хариуцан хэрэгжүүлэгч
1	Дүрэмд орсон нэмэлт өөрчлөлтийг баталсан байдал	Дүрэмд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тохиолдолд зөвхөн тухайн нэмэлт, өөрчлөлтийн дор баталсан тухай тэмдэглэлийг хийж байх.	ТУЗ, ГЗ
2	Дүрэм нийтэд нээлттэй байгаа эсэх	Дүрэм нь нийтэд нээлттэй байх баримт бичиг тул түүнийг сонирхогч этгээд чөлөөтэй үзэх бололцоог хангаж вэб дээр тавьсан байх.	-"
3	Засаглалтай холбоотой ажиллагааг зохицуулсан эрхийн актууд байгаа эсэх	Компанийн засаглалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулах талаар зөвлөмжийн төгсгөлд заасан баримт бичгүүдийг боловсруулж ТУЗ-өөс батлан хэрэгжүүлэх шаардлагатай.	ТУЗ ба НБД

4

ХАВСРАЛТУУД

ХАВСРАЛТ 1. КОМПАНИЙН ЗАСАГЛАЛЫГ САЙЖРУУЛАХ ХҮРЭЭНД АШИГЛАХ ЗАРИМ БАРИМТ БИЧГИЙН ЗАГВАР

1. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын хэлэлцэх асуудлаар хувьцаа эзэмшигчээс санал авах хуудсын жишээ

.... Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 20.. оны дүгээр тогтоолын хавсралт
“.....” -ийн хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлын хэлэлцэх асуудлаар

хувьцаа эзэмшигчдээс **САНАЛ АВАХ ХУУДАС**

Хувьцаа эзэмшигчийн овог

нэр

регистрийн дугаар

ХЭ-ийн бүртгэлийн дугаар

эзэмшиж буй хувьцааны төрөл

тоо.....

Хурал 20.. оны дүгээр сарын-ны өдрийн цагаасд болно.

Д/д	Хэлэлцэх асуудлын нэр	Хурлаас гарах шийдвэрийн төсөл	Зөвшөөрсөн	Тагталзсан	Түдгэлзсэн	Таны өгөх санал
1.	Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2011 оны ажлын тайлан	...хангалттай гэж үзэх		+		Хангалтгүй гэж үзэх
2.	Компанийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайланд ТУЗ-өөс өгсөн дүгнэлт	Шийдвэрийн төслийг бичих	+			
3.	Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүд болон хараат бус гишүүдийг сонгох – Ердийн гишүүн – Хараат бус гишүүн	1. А.Болд 2..... 7. Д. Сүрэн 8. 9.	+	+		Д.Галт
4	Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 20.. оны төсвийг батлах	Шийдвэрийн төслийг бичих	+			
5	Ногдол ашиг хуваарилаагүй тухай танилцуулга	Шийдвэр гарахгүй				

Саналын хуудас хүлээн авах эцсийн өдөр дүгээр сарын болно.

Санал өгсөн хувьцаа эзэмшигчийн гарын үсэг

Саналын хуудсыг хүчинтэйд тооцон тоолсон

Тооллогын комиссын дарга

гишүүд:

.....

Хүчингүйд тооцсон бол шалтгаан

.....

Ар талд нь энэхүү саналын хуудсыг бөглөх зааврыг бичих

2. ТУЗ-ийн үйл ажиллагааг үнэлэх хүснэгт

Дараах хүснэгтэд дурдсан асуулт бүрт ТУЗ-ийн гишүүд өөрсдийн үнэлгээг дор дурдсан байдлаар өгнө.

- 1 - нэлээд сайжруулах шаардлагатай
- 2 - сайжруулах шаардлагатай
- 3 - дунд зэрэг
- 4 - сайн
- 5 - маш сан

Үнэлгээний хүснэгтэд ТУЗ-ийн гишүүдийн нэр бичихгүй.

Нэг. Ерөнхий үйл ажиллагаа ба бүрэн эрхийн хэрэгжилт						
№	Асуултууд	Үнэлгээ				
		1	2	3	4	5
1	Компани болон түүний ХЭ-ийн сонирхлыг хамгаалахад ТУЗ үйл ажиллагаагаа хангалттай чиглүүлж байсан уу?					
2	ТУЗ шийдвэр гаргахдаа бизнесийн өртгийг нэмэгдүүлэх болон ХЭ-ийн бусад сонирхлыг хангахад чиглэгдэж байсан уу? Та үүнийг яаж үзэж байна?					
3	ТУЗ-ийн бүрэн эрх амьдрал дээр ХЭХ болон ГУ-ын бүрэн эрхээс хэр ялгагдан зааглагдаж байсан бэ?					
4	Та ТУЗ-ийг өөрийн үүрэг роль, бүрэн эрх болон гол зорилтуудаа бүрэн хэмжээнд ойлгон ажиллаж байгаа гэж үзэж байна уу?					
5	ТУЗ бүтэн жилийн туршид гол зангилаа асуудлуудыг шийдэхдээ компанийн үнэт зүйл, алсын хараа, стратеги зорилтуудыг хэр мэдэж ойлгож байсан бэ?					
6	ТУЗ компанийн үйл ажиллагааг ерөнхий удирдлагаар хангах болон түүний стратегийг тодорхойлох өөрийн үүргээ хэр үр ашигтай хэрэгжүүлж байна?					
7	ТУЗ компанийн санхүү, аж ахуйн үйл ажиллагаанд тавих хяналтаа бололцоот хэрэгслүүд ашиглан хэрэгжүүлж чадаж байгаа юу?					
8	ТУЗ компанийн ГУ-ын ажлыг дүгнэх өөрийн үүргээ хэр сайн хэрэгжүүлж байгаа вэ?					
Тайлбар:						

Хоёр. ТУЗ-ийн гишүүд

№	Асуултууд	Үнэлгээ				
		1	2	3	4	5
1	Гишүүдийн тоо шаардлага хангаж байгаа юу?					
	ТУЗ-ийн болон түүний хороодын удирдлага хэр үр ашигтай ажиллаж байна?					
3	ТУЗ-ийн гишүүдийн тоо тэдний мэдлэг, туршлага, чадвар болон бусад байх ёстой чанарын талаар боловсруулсан, хэрэгжүүлсэн, төлөвлөж буй бодлого байгаа юу?					
4	Компанийн стратегийг боловсруулах болон үйл ажиллагаанд шаардлагатай хяналтыг хэрэгжүүлэхэд одоогийн ТУЗ-ийн гишүүдийн мэдлэг, чадвар болон ТУЗ-ийн бүтэц хангалттай юу?					
5	ТУЗ-ийн гишүүдийн хамтын ажиллагаа хэр үр ашигтай вэ? Тухайлбал, ТУЗ хамтын байгууллагын хувьд хэр үр дүнтэй ажиллаж байна? Тодорхой чухал санал гаргасан гишүүнийг урамшуулдаг уу?					
6	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн бодит байдалд үнэхээр хараат бус байж чаддаг уу?					

Тайлбар:

Гурав. ТУЗ-ийн хороод

№	Асуултууд	Үнэлгээ				
		1	2	3	4	5
1	ТУЗ-ийн дэргэд шаардлагатай хороод ажилладаг уу?					
2	Хороод хэр үр ашигтай ажиллаж байна гэж үздэг вэ? Тэд шаардлагатай зөвлөмж өгч чаддаг уу?					
3	Хорооны гишүүд тухайн хорооныхоо хариуцсан чиглэлээр хангалттай мэдлэг чадвар, туршлагатай юу?					
4	Хорооны гишүүн бус ТУЗ-ийн гишүүд хорооны шийдвэрийн талаар мэдээлэл хэр авдаг вэ?					

Тайлбар:

Дөрөв. ТУЗ-ийн үйл ажиллагаа

№	Асуултууд	Үнэлгээ				
		1	2	3	4	5
1	ТУЗ чухал асуудлаа хэр зөв тодорхойлж чаддаг вэ? Ийм асуудлуудыг хэлэлцэх төлөвлөгөө график байдаг уу?					
2	Та ТУЗ-ийн хуралд сайн бэлтгэхийн тулд хэлэлцэх асуудлын талаарх мэдээллийг хангалттай цаг хугацаанд урьдчилан авдаг уу?					
3	Дээрх мэдээллийг хурлаас өмнө агуулга чанарын хувьд авч чаддаг уу?					

4	ТУЗ-ийн хурал хэлэлцэж буй асуудлаар гишүүд хоорондоо нээлттэй саналаа солилцон хэлэлцэж цаг тухайд нь шийдвэрээ гаргаж чаддаг уу?					
5	ТУЗ-ийн хуралд асуудал танилцуулагч шийдвэр гарахад шаардлагатай мэдээлэл өгч чаддаг уу?					
6	Асуудал хэлэлцэх ба танилцуулах хугацааны хуваарилалт хэр зөв явагддаг вэ?					
7	ТУЗ-ийн хурлын зэрэгцээ компанийн албан хаагчидтай мэдээлэл солилцох бололцоо байдаг уу?					
8	ГУ-ын ажлыг дүгнэхийн тулд ТУЗ компанийн үр ашгийн үзүүлэлтийг тодорхойлдог уу?					
9	ТУЗ-ийн хурлын өмнө танд танилцуулсан санхүүгийн мэдээлэл нь компанийн чухал асуудал болон хэтийн чиглэлийг ойлгоход хангалттай мэдээлэл болдог уу?					
10	Танд өгч буй санхүүгийн мэдээллийн хэлбэр нь компанийн чухал асуудал ба хэтийн чиглэлийг салгасан байдаг уу?					
11	ТУЗ болон ГУ нь компанийн үйл ажиллагаанд гол нөлөө үзүүлэх эрсдэлд анхаарлаа төвлөрүүлж ажилладаг гэж хэлж чадах уу?					
12	ТУЗ-д эрсдэлийг хянах систем байгаа юу?					
13	Шинээр сонгогдсон гишүүдэд компанийн үйл ажиллагаа болон ТУЗ-ийн ажиллах журмыг танилцуулах мэдээлэл бий юу?					

Тайлбар:

Тав. ТУЗ-ийн үүрэг, хариуцлага

№	Асуултууд	Үнэлгээ				
		1	2	3	4	5
1	Компанитай холбоотой асуудал үүсэхэд хүлээх үүргийн талаар мэдээлэл өгсөн үү, өгсөн бол хэр хангалттай байсан бэ?					
2	ТУЗ-ийн гишүүдэд өөрийн хяналтын үүргийг гүйцэтгэхэд компанийн үйл ажиллагаа түүний онцлогийн талаар мэдэж авахад хангалттай хугацаа зарцуулсан уу?					
3	ТУЗ-ийн гишүүдээс ГУ-ын ажиллагаанд өгч буй зөв шүүмжлэлийг хүлээн авч буй байдал хангалттай байдаг уу?					
4	ТУЗ-ийн гишүүд компанитай өөрийн хийсэн хэлэлцээр дэх сонирхлын талаар мэдээлдэг үү? Түүнийг хэлэлцэхэд санал өгөхөөс татгалздаг уу?					
5	Таны хариуцлагын талаар компани хамгаалалтын ямар нэг хэлбэр илэрхийлдэг үү?					

Тайлбар:

3. ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлыг үнэлэх хүснэгт

Дараах хүснэгтэд дурдсан асуулт бүрт ТУЗ-ийн гишүүд өөрөөсөө бусад гишүүдэд дор дурдсан байдлаар үнэлгээ өгнө.

- 1 - нэлээд сайжруулах шаардлагатай
- 2 - сайжруулах шаардлагатай
- 3 - дунд зэрэг
- 4 - сайн
- 5 - маш сан

Үнэлгээний хүснэгтэд ТУЗ-ийн гишүүдийн нэр бичихгүй.

ТУЗ-ийн гишүүн ... овогтой ... -ийн үнэлгээний хуудас										
№	ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлыг дүгнэх үзүүлэлт	Гишүүн 1	Гишүүн 2	Гишүүн 3	Гишүүн 4	Гишүүн 5	Гишүүн 6	Гишүүн 7	Гишүүн 8	Гишүүн 9
1	Мэргэжлийн дадлага									
2	Салбарын мэдлэг									
3	Мэргэжил									
4	Ажил хэргийн хэлэлцүүлэг									
5	Стратеги хандлага									
6	Шударга байдал									
7	Хуралд оролцох оролцоо									
8	Хуралд бэлтгэх байдал									
9	Багаар ажиллах чадвар									
10	Идэвхтэй байдал									
11	Ерөнхий оролцоо									

4. ТУЗ-ийн хурлын дэлгэрэнгүй тэмдэглэл

Хурал болсон өдөр: оны-р сарын-ны өдөр

Хурал болсон цаг:-ээс -ийн хооронд

Хурал болсон газар:

Хурлын дарга:

Хуралд оролцсон гишүүд:

1.

2.

3.

Хурлын ирц%.

Хурлаар хэлэлцсэн асуудал

1.

2.

3.

Нэгдүгээр асуудал:

Асуудал танилцуулсан хүний нэр, албан тушаал:.....

.....

Асуудал хэлэлцэхэд оролцсон хүмүүсийн нэр, албан тушаал:

.....

Хэлэлцэж байгаа асуудлаар асуулт гаргаж, санал гаргасан хүмүүсийн нэр албан тушаал, асуулт ба гаргасан саналын талаарх товч тэмдэглэл

1.

.....

Нэгдүгээр асуудлаар гарсан шийдвэр:

.....

Тухайн асуудалд санал өгсөн байдал:

	ТУЗ-ийн гишүүний овог, нэр	Санал өгсөн байдал		
1.		Зөвшөөрсөн	Татгалзсан	Түдгэлзсэн
2.				
3.				
4.				
5.				

Хоёрдугаар асуудал:

Асуудал танилцуулсан хүний нэр, албан тушаал:.....

.....

Асуудал хэлэлцэхэд оролцсон хүмүүсийн нэр, албан тушаал:

.....

Хэлэлцэж байгаа асуудлаар асуулт асууж, санал гаргасан хүмүүсийн нэр албан тушаал, асуулт ба гаргасан саналын талаарх товч тэмдэглэл

1.

Хоёрдугаар асуудлаар гарсан шийдвэр:

.....

Тухайн асуудалд санал өгсөн байдал:

	ТУЗ-ийн гишүүний овог, нэр	Санал өгсөн байдал		
1.		Зөвшөөрсөн	Татгалзсан	Түдгэлзсэн
2.				
3.				
4.				
5.				

Хурлын тэмдэглэл хөтөлсөн

ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга/..... /

Хурлын тэмдэглэлтэй танилцсан хуралд оролцсон

Хурлын дарга/...../

ТУЗ-ийн гишүүн/...../

5. ТУЗ-ийн гишүүдэд тавих шаардлага

Хувь хүний хувьд:

1. Нэр хүнд, чадвар, үнэнч шударга, хариуцлагатай байдал
2. Ажлын зав чөлөө
3. Багаар ажиллах хүсэл, чадвар

Мэргэжлийн хувьд:

1. Санхүү, эдийн засаг
2. Менежмент
3. Хямралын үеийн удирдлага
4. Санхүү, мөнгөний зах зээлийн хэрэгсэл
5. Салбарын чиглэлийн мэргэжил

Дадлагажсан чадварын хувьд:

1. Компанийн засаглал ба эрх зүй
2. Бизнес төлөвлөгөө
3. ОУНББС-ын дагуу гаргасан тайлан балансыг уншиж шинжилгээ хийх
4. Хөрөнгө оруулалтын үндэс
5. Татварын тогтолцоо
6. Санхүүгийн зүй бус ажиллагаа, алдааг илрүүлэх

6. Компанийн засаглалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулах хүрээнд компанид байх эрхийн актууд

1. Компанийн дүрэм	10. Компанийн ёс зүйн дүрэм
2. ХЭ-ийн хурал хуралдуулах журам	11. Компанийн мэдээллийн бодлогын баримт бичиг
3. ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журам	12. Ногдол ашгийн бодлого
4. Хяналтын зөвлөл/хянан шалгагчийн ажиллах журам	13. Компанийн аюулгүй ажиллагааны бодлогын баримт бичиг
5. ГУ-ын үйл ажиллагааны журам	14. Компанийн эрсдэлийн бодлогын баримт бичиг
6. Компанийн НБД-ын ажиллах журам	15. Компанийн хөдөлмөрийн дотоод журам
7. Дотоод хяналтын нэгжийн ажиллах журам	16. Компанийн засаглалын кодекс
8. Салбар нэгжийн ажиллах журам	
9. ТУЗ-ийн хороодын ажиллах журам	

7. ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодын ажиллах журмын нийтлэг бүтэц

1. Нийтлэг үндэслэл	4. Хорооны ажиллах журам
2. Хорооны эрх үүрэг, хийх ажлын чиглэл	5. Хорооны ажлын тайлагналт
3. Хорооны бүтэц, дарга, гишүүд, тэдгээрийг томилох	6. Хорооны гишүүдийн шагнал, урамшуулал

8. ТУЗ-ийн гишүүдэд цалин, урамшуулал олгоход анхаарах асуудлууд

1. ТУЗ-ийн гишүүдэд олгох цалин урамшууллын хэмжээг хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас тогтооно.
2. ТУЗ-ийн ЦУХ-оос боловсруулсан саналыг үндэслэн шийдвэрлэнэ.
3. Шагналын хэмжээг тогтоох үндэс нь тэдгээрийн үйл ажиллагааны үр дүн.
4. Үр дүнг тооцох хугацаа нь үйл ажиллагааны тодорхой үе байх ба ихэнх тохиолдолд 1 жил байдаг.
5. ТУЗ-ийн гишүүдийн цалин, урамшуулал нь гол төлөв компанийн санхүүгийн боломж, гишүүдийн тоо, компанийн үйл ажиллагааны төвөгтэй байдал болон эрсдэлийн хэмжээнээс хамаарч янз бүр байж болно. Гэхдээ нийтлэг баримтлах зарчим дараах хэлбэртэй байж болно.
 - Сард тогтмол олгох цалин (энэ нь бага байх)
 - ТУЗ-ийн хуралд оролцсон тохиолдолд олгох урамшуулал
 - Хорооны ажилд оролцсоны төлөө олгох нэмэгдэл
 - Хорооны болон ТУЗ-ийн даргын ажлыг гүйцэтгэсний төлөө олгох нэмэгдэл
 - ТУЗ-ийн гишүүний үүрэг гүйцэтгэхтэй холбогдож гаргасан зардлыг нөхөх олговор

9. ТУЗ-ийн хурлаар хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөөний нийтлэг жишээ

Оны эхний хурлаар хэлэлцэх асуудал

1. Өнгөрсөн хурлын асуудлыг батлах
2. Жилийн хөрөнгө оруулалтын асуудал
3. Жилийн санхүүгийн үр дүн
4. ТУЗ-ийн хороодын тайлан

Хоёрдугаар сар

1. Ногдол ашиг хуваарилах эсэх асуудал
2. Компанийн стратеги зорилтын хэрэгжилт

Гуравдугаар сар

1. Санхүүгийн үзүүлэлтүүдийн гүйцэтгэлийн өрсөлдөгчидтэй харьцуулсан тайлан

Дөрөвдүгээр сар

1. Дараа жилийн санхүүгийн тайлан
2. Сангуудын хуваарилалт

Зургаадугаар сар

1. Стратеги төлөвлөгөө
2. Нэгдүгээр газрын тайлан

3. ТУЗ-ийн даргын тайлан

4. Ногдол ашгийн бодлого

5. Жилд гарсан шийдвэрийн хэрэгжилт

6. Дараа жилийн хурлын төлөвлөгөө

Есдүгээр сар

1. Ногдол ашиг хуваарилах

2. Жилийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын тухай

3. Санхүүгийн үзүүлэлтүүдийн гүйцэтгэлийн өрсөлдөгчидтэй харьцуулсан тайлан

4. Гадаад аудиторыг томилох тухай

Аравдугаар сар

1. Стратеги төлөвлөгөө

Арван хоёрдугаар сар

1. Жилийн төсөв

2. Ногдол ашиг

3. Стратегийн тайлан

10. Компанийн мэдээллийн бодлогын баримт бичгийн нийтлэг бүтэц

1. Нийтлэг зүйл	6. Нийтэд нээлттэй байх мэдээлэл
2. Мэдээллийн ангилал, тодорхойлолт	7. ХЭ-д зориулсан мэдээлэл
3. Мэдээллийг нээлттэй болгох зорилго, зарчим	8. Албан болон нууц байх мэдээлэл
4. Нээлттэй байдлыг хариуцагч этгээд түүний эрх, үүрэг	9. Дотоод мэдээлэл
5. Компанийн тухай мэдээллийг нээлттэй болгох журам	10. Компанийн цахим хуудас, түүнийг хөтлөх журам

11. Ногдол ашгийн бодлогын баримт бичигт тусгах нийтлэг мэдээлэл

1. Нийтлэг зүйл	5. Ногдол ашиг олгох тухай
2. Ногдол ашиг хуваарилах нөхцөл	6. Ногдол ашиг хуваарилсан болон олгосон тухай тайлагналт
3. Хуваарилах эсэх талаар шийдвэр гаргах	
4. Ногдол ашиг авах этгээд	

12. Жилийн тайланд тусгах нийтлэг мэдээлэл

1. ТУЗ-ийн даргын мэдэгдэл	8. Санхүүгийн үзүүлэлтийн талаарх мэдээлэл
2. Гүйцэтгэх удирдлагын мэдэгдэл	9. Үйл ажиллагаа ба санхүүгийн тайлангийн талаарх тойм
3. Компанийн тухай ерөнхий мэдээлэл	10. Компани дээр тухайн жилд хийгдсэн их болон СЗХ-ийн талаарх мэдээлэл
4. Нябо бүртгэлийн бодлогын тухай мэдээлэл	11. Аудитын тайлан
5. Баланс	12. Бусад онцлог мэдээлэл
6. Мөнгөн урсгалын тайлан	
7. Ашиг, алдагдлын тухай мэдээлэл	

Эдгээрээс гадна жилийн тайланд өөрийн компанийн дараах чиглэлийн ажлуудыг бусдад танилцуулах зорилгоор бичиж болно.

- Үндсэн үйл ажиллагааныхаа үр дүн, олсон амжилтын талаар
- Нийгмийн хариуцлагын талаар хийж байгаа ажил
- Байгаль хамгаалал болон аюулгүй ажиллагааны чиглэлээр хийж байгаа ажил

ХАВСРАЛТ 2. ТӨРИЙН ӨМЧИТ УУЛ УУРХАЙН КОМПАНИЙН ЗАСАГЛАЛЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДЛЫГ ҮНЭЛЭХ АРГАЧЛАЛ

1) *Үнэлгээний үзүүлэлтүүдийг сонгох болон үнэлгээ хийхэд баримтлах зарчим:*

1. Харьцуулах үзүүлэлт нь илүү өндөр түвшнийх байх
2. Компанийн засаглалын бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг бүрэн хамарсан байх
3. Нийтээр хэрэглэх бололцоотой байх
4. Аргачлал нь компанийн засаглалын түвшинг үнэн зөв тогтоох боломжтой байх
5. Хөндлөнгийн аливаа хийсвэр нөлөөнд автах ааргүй байх

2) *Үнэлгээ хийх үзүүлэлтүүд:* компанийн засаглалыг дор дурдсан бүрэлдэхүүн хэсгүүдээр үнэлнэ.

1. Хувьцаа эзэмшигч түүний эрхийн хэрэгжилт
2. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал
3. Төлөөлөн удирдах зөвлөл
4. Гүйцэтгэх удирдлага
5. Мэдээллийн ил тод нээлттэй байдал
6. Чухал хэлцлүүд
7. Ногдол ашиг
8. Дүрэм болон засаглалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулж буй бусад эрхийн актууд
9. Хяналтын тогтолцоо

3) *Үнэлгээг тооцоолох аргачлал*

Энэхүү үнэлгээг компани бүрээр тооцож гаргана. Компани бүрийн үнэлгээг гаргахдаа энэ хавсралтын хүснэгтэд дурдсан компанийн засаглалын бүрэлдэхүүн хэсэг, тэдгээрт өгсөн ач холбогдлын коэффициентийг үндэслэн дараах байдлаар тодорхойлно.

$K_{\text{мЗНД}} = (\sum Y_{\text{д}_n} \times K_n)$: n ; үүний

$K_{\text{мЗНД}} - \text{м}$ -р компанийн засаглалын нэгдсэн дүн, $m = 1 \div 9$

$Y_{\text{д}_n} - \text{н}$ -р бүрэлдэхүүн хэсэгт өгсөн үнэлгээний дүн, $n = 1 \div 9$, үүнийг Хавсралт 3-т үзүүлсэн бүлэг бүрийн асуулгад өгсөн онооны арифметик дунджаар тодорхойлно.

$K_n - \text{н}$ -р бүрэлдэхүүн хэсэгт өгсөн ач холбогдлын коэффициент /энэхүү хавсралтын хүснэгтэд үзүүлэв/.

Дээр дурдсан бүрэлдэхүүн хэсгийн үнэлгээ $Y_{\text{д}_n}$ -ийг тухайн бүрэлдэхүүн хэсгийн үнэлгээг тодорхойлох Хавсралт 3-т заасан асуулгуудын хэрэгжилтэд өгөх үнэлгээний оноогоор тодорхойлно.

Асуулгуудын хэрэгжилтэд өгөх онооны үнэлгээг тухайн асуулгын хүрээнд Монгол Улсын холбогдох хуулийн заалт болон сайн засаглалын хүрээнд байх нийтлэг хандлагыг шалгуур болгон дараах байдлаар гаргана.

- 1) Тухайн асуулгад харгалзах хуулийн заалтыг сайн засаглалын нийтлэг зарчмын дагуу хэд хэдэн тодорхой ажиллагаагаар хөгжүүлэн хэрэгжүүлж байгаа бол – авах оноо 5, хувиар 100
 - 2) Тухайн асуулгад харгалзах хуулийн заалтыг сайн засаглалын нийтлэг зарчмын дагуу тодорхой нэг ажиллагаагаар хөгжүүлэн хэрэгжүүлж эхлэж байгаа бол – авах оноо 4, хувиар 80
 - 3) Тухайн асуулгад харгалзах хуулийн заалтыг хуульд заасан хэмжээнд хэрэгжүүлж байгаа бол – авах оноо 2-3, хувиар 40-60
 - 4) Тухайн асуулгад харгалзах хуулийн заалтыг хэрэгжүүлэх эхлэл байгаа бол – авах оноо 1, хувиар 20
 - 5) Тухайн асуулгыг хэрэгжүүлэх талаар тодорхой зүйл хийгдээгүй бол – авах оноо 0, хувиар 0.
- Асуулга нь тухайн компанид хэрэгждэггүй тохиолдолд үнэлгээ өгөхгүй бөгөөд түүнийг үнэлгээнд тооцохгүй.

Компани бүрийн засаглалын түвшинг үнэлэх компанийн засаглалын бүрэлдэхүүн хэсгүүд ба тэдгээрт өгөх ач холбогдлын коэффициент

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Бүрэлдэхүүн хэсгийн нэр	Асуулгын тоо	Ач холбогдлын коэффициент /K _n , хувиар/
1	A3	Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийн хамгаалалт	11	5.0
2	A6	ХЭ-ийн хурал	14	7.5
3	A10	Төлөөлөн удирдах зөвлөл	38	20.0
4	A11	Гүйцэтгэх удирдлага	10	7.5
5	B15	Мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдал	10	25.0
6	B1.13	Чухал хэлцлүүд	3+6=9	25.0
7	B1.14	Ногдол ашиг	5	2.5
8	B1.15	Дүрэм болон засаглалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулж буй бусад эрхийн актууд	5	5.0
9	B1.17	Компанийн үйл ажиллагаанд тавих хяналт	8	2.5
10	B2.5	Нийт дүн	110	100

ХАВСРАЛТ 3. БАГАНУУР ХК-ИЙН ЗАСАГЛАЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ДҮН (АСУУЛГА ТУС БҮРЭЭР)

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Асуулга	Харьцуулах эх үүсвэр	Хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээ	Тайлбар
1	A	ХЭ-ийн эрхийг хамгаалах			
2	A1	ХЭ-ийн бүртгэл хөтлөлт		5	
3	A2	ХЭ-ийн бүртгэлийн агуулга		5	
4	A3	ХЭ-ийн хурлаар ХЭ-ийн авах ёстой мэдээллийг бүрэн хүргэдэг эсэх		0	Хүргэдэггүй
5	A4	ХЭХ-ийн зарыг ХЭ цаг тухайд нь авах бололцоог хангасан байдал		2	Зөвхөн өөрийн төлөөлөгчийн газраас авах
6	A5	ХЭХ-аар хэлэлцэх асуудлаар ХЭ саналаа өгөхөд шаардлагатай мэдээллээр бүрэн хангадаг эсэх		3	Тусгайлсан эмхэтгэлээр мэдээлэл хүргэдэг
7	A6	Ногдол ашиг хуваарилсан байдал		0	Хуваарилаагүй
8	A7	ХЭ-ээс ХЭХ хуралдуулах талаар шаардлага гаргах боломжийг хангасан байдал		2	Жижиг ХЭ-ийн хувьд тодорхой ажил хийгдээгүй
9	A8	ХЭ-ээс ТУЗ-ийн гишүүнд нэр дэвшүүлэх боломж		3	Төр ба том ХЭ бололцоотой
10	A9	ХЭ-д компанийн санхүүгийн талаарх мэдээлэл авах бололцоог хангасан байдал		0	Хангагдаагүй
11	A10	ХЭ компанийн үйл ажиллагаа ба томоохон үйл явдлын талаар байнга мэдээлэл авах боломжтой эсэх		0	
12	A11	Төрийн эзэмшлийн хувьцааны эрхийг төрийг төлөөлөн эзэмшиж буй этгээдийн төлөөлөх хэмжээг тусгайлан тогтоосон эсэх		0	
13	A хэсгийн үнэлгээний дүн [A1+ ... +A11]:11			1.8	
14	B	ХЭХ: ХЭХ нь ХЭ-ийн хувьд эрхээ хэрэгжүүлэх цөөн боломжийн нэг, удирдлагын үйл ажиллагаанд оролцох хэлбэр, компанийн хувьд эрх барих дээд байгууллага			
15	B1	ХЭХ-ыг хуралдуулах журамтай эсэх, түүний хэрэгжилт		3	Байгаа, хэрэгжилт хангалтгүй

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Асуулга	Харьцуулах эх үүсвэр	Хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээ	Тайлбар
16	Б2	ХЭХ-ын журамд зохих зүйлийг заасан эсэх		2	Шаардлагатай зарим заалт байхгүй
17	Б3	ХЭХ-ыг хуульд заасан хугацаанд хуралдуулдаг эсэх		4	Хуралдуулдаг
18	Б4	ТУЗ-өөс ХЭХ хуралдах шийдвэр гаргадаг эсэх		4	Гаргадаг
19	Б5	ТУЗ-өөс ХЭХ хуралдуулах шийдвэрийг хуульд заасны дагуу гаргадаг эсэх		2	Заалтууд нь дутуу
20	Б6	Саналын хуудсын загвараар ХЭ саналаа өгөх боломжийг хангасан эсэх		1	Хангагдаагүй
21	Б7	Хурлын зарыг хуульд заасны дагуу хүргэдэг эсэх		0	Хүргэх ажиллагаа хангалтгүй
22	Б8	Тооллогын комиссын үйл ажиллагааг зохицуулсан журамтай эсэх		0	Байхгүй
23	Б9	Хуралд оролцогсдыг хуралд оролцох эрхтэй эсэхийг тодорхойлдог эсэх		4	Хүснэгтээр үзүүлдэг
24	Б10	Хурлын ирцийг хэлэлцэх асуудал бүрээр гаргадаг эсэх		0	
25	Б11	ТК нь хэлэлцэх асуудалд ирүүлсэн саналын талаар тогтоол гаргадаг эсэх		1	Бүрэн бус
26	Б12	Хурал даргалагч ба ТК-оос ХЭХ-ын талаар нэгдсэн тайлан гаргадаг эсэх, түүнийгээ мэдээлдэг байдал		0	
27	Б13	Хурлын зар хүргэх тусгай журамтай эсэх		0	
28	Б14	ХЭХ-ын шийдвэр гаргалт		3	
29	Б15	Хурлаас гаргасан шийдвэрийг нийтэд мэдээлдэг эсэх		0	
30	Б16	ХЭХ-ыг хуралдуулах талаар ХЭ-ээс ирүүлсэн хүсэлт шаардлагыг хэрэгжүүлдэг эсэх		3	
31	Б17	ХЭХ-ын материал хадгалалт		0	
32	Б18	ХЭХ-ын шийдвэрийн хэрэгжилтийг гаргаж танилцуулдаг эсэх		0	
34	Б хэсгийн үнэлгээний дүн [Б1+ +Б18]:18			27:18=1.5	

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Асуулга	Харьцуулах эх үүсвэр	Хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээ	Тайлбар
35	В	ТУЗ: ХЭХ хуралдаагүй тохиолдолд компанийн эрх барих байгууллага, ТУЗ-д тулгуурласан засаглал нь сайн засаглалын загвар гэж үздэг			
36	В1	ТУЗ-ийн дарга, гишүүд			
37	В1.1	Нэр дэвшүүлэх хороотой эсэх		4	Хороотой
38	В1.2	Хорооны ажиллах журам байгаа эсэх		0	Байхгүй
39	В1.3	Хорооны ажиллагаа зохих журмын дагуу явагддаг эсэх		2	
40	В1.4	ТУЗ-ийн гишүүдийн нэр дэвшүүлэлт зохих журмын дагуу явагдсан эсэх		2	
41	В1.5	ТУЗ-ийн гишүүдийн томилгоо		2	
42	В1.6	Хараат бус гишүүнийг хаанаас санал болгосон		4	Хувь хүн
43	В1.7	Хараат бус гишүүнийг зохих шаардлага хангасан хүнийг томилсон байдал		4	
44	В1.8	ТУЗ-ийн бүрэлдэхүүнд зохих тооны хараат бус гишүүн байгаа эсэх		4	
45	В1.9	Хараат бус гишүүн хуульд заасан шаардлагыг ханган ажиллаж байгаа эсэх		0	
46	В1.10	Хараат бус гишүүнд өгөх урамшуулал бусад гишүүдээс ялгаатай эсэх		0	Адил
47	В1.11	ТУЗ-ийн төрийг төлөөлж буй гишүүд хуралд хэлэлцэх асуудлаар санал өгөхдөө удирдамж авдаг эсэх		4	Удирдамжийг эрх бүхий этгээд өгдөггүй
	В1.12	Компанийн зүгээс ТУЗ-ийн гишүүдтэй ажиллах болон тэдгээрийг компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллээр хангах ажиллагаа		0	Мэдээлэл өгөх тусгайлсан ажил зохион байгуулдаггүй
48	В1.13	ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэн эрхийн хугацаа		1	
49	В1.14	ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлын хуваарилалт		0	Байхгүй
50	В1.15	ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлын дүгнэлт		0	
51	В1.16	ТУЗ-ийн гишүүдийн шагнал урамшуулал тэдний ажлын гүйцэтгэлтэй уялдсан эсэх		4	Хуралд оролцсоноор олгодог

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Асуулга	Харьцуулах эх үүсвэр	Хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээ	Тайлбар
52	B1.17	Гишүүдийн цалин, шагнал нийтэд нээлттэй байгаа эсэх		0	Үгүй
	B1.18	Гишүүд ажлын лавлагаа материал бүхий тусгайлсан хавтастай эсэх		0	Байхгүй
	B1. 19	ТУЗ-ийн дарга ГЗ нэг хүн хашдаг эсэх		5	Үгүй
	B1.20	ГЗ нь ТУЗ-ийн гишүүн эсэх		5	Үгүй
	B1.22	Охин компанийн удирдлагад толгой компанийн удирдлага ажилладаг эсэх		3	
	B1.21	ТУЗ-ийн дарга хорооны дарга эсэх		5	
53	B1 дэд бүлгийн үнэлгээ [B1.1+ ... + B1.21]:21			2.2	
54	B2	ТУЗ-ийн хороод: ТУЗ-ийн тасралтгүй үйл ажиллагааг хангадаг, ТУЗ-д өөрийн хариуцдаг чиглэлээр зөвлөмж өгдөг			
55	B2.1	Заавал байх хороодыг байгуулсан эсэх		4	
56	B2.2	Хороодын гишүүдийн бүрэлдэхүүн зохих журмын дагуу байгаа эсэх		3	
57	B2.3	Хороодын ажиллах журамтай эсэх		0	
58	B2.4	Хороодын үйл ажиллагааг зохих түвшинд явуулж буй эсэх		3	
59	B2.5	Хороодын ажлыг дүгнэдэг эсэх		0	
60	B2.6	Тодорхой асуудлаар түр болон байнгын ажиллагаатай хороо ажилладаг эсэх		0	
61	B2.7	Хороодын гишүүнд ажилласны төлөө урамшуулал олгодог эсэх		0	Авдаггүй
63	B2 дэд бүлгийн үнэлгээ [B2.1+ ... +B2.7]:7			1.3	
64	B3	ТУЗ-ийн хурал: ТУЗ-ийн үйл ажиллагаа явуулах үндсэн хэлбэр нь хурал			
65	B3.1	ТУЗ-ийн хурлын төлөвлөгөө		0	Байхгүй
66	B3.2	Хурлын тэмдэглэл, шийдвэр гаргалт, нийтэд мэдээлэлт		0	Хангалтгүй
67	B3.3	Хурлын зар хүргэлт		4	
68	B3.4	Гишүүд хуралд биеэр болон сонсож оролцох байдал		3	Журамд тусгасан байх
69	B3.5	Хурлын ирц, хурал хуралдуулах санал гаргалт		3	Санал гардаггүй
70	B3.6	Хурлын тэмдэглэл ба шийдвэрийн баталгаажуулалт		0	Байхгүй

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Асуулга	Харьцуулах эх үүсвэр	Хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээ	Тайлбар
	B3.7	Хурлын шийдвэрийн хэрэгжилтийг авч хэлэлцдэг байдал		2	
71	B3 хэсгийн үнэлгээний дүн [B3.1+B3.2+...+B3.7]:7			1.7	
72	B4	ТУЗ-ийн ерөнхий ажиллагаа			
73	B4.1	ТУЗ-ийн үйл ажиллагаанд үнэлэлт өгөх		0	
74	B4.2	ТУЗ-ийн ажлын тайлагналт		3	
75	B4.3	ТУЗ-ийн үйл ажиллагаанд дүгнэлт өгдөг эсэх		3	Бүх ХЭ оролцох бололцоо бага
76	B4.4	ТУЗ-ийн гишүүдийн хариуцлагын даатгал хийлгэдэг байдал		0	
77	B4 хэсгийн үнэлгээний дүн [B4.1+B4.2+B4.3+B4.4]:4			6:4=1.5	
78	B5	ТУЗ-ийн НБД: КЗ-ын үйл ажиллагаанд гүүр болон ажиллах чухал ажилтан, ТУЗ-өөс томилогдож түүнд ажлаа тайлагнах			
79	B5.1	Сургалтад хамрагдсан эсэх		0	Хамрагдаагүй
Ее+80	B5.2	КЗ-ын баримт бичгийн эмх цэгц, хадгалалт, хөтлөлт		3	Төрөлжүүлээгүй
81	B5.3	ТУЗ болон ХЭХ-аас гарч буй шийдвэрүүдийн агуулга, бичлэгийн байдал		2	Хангалтгүй
82	B5.4	Оролцогч талуудтай компанийг холбож ажилладаг байдал		2	ТУЗ-өөс өөр ажиллагаа үгүй
	B5.5	Хороодтой ажиллах ажиллагаа		0	Ажилладаггүй
	B5.6	Хяналтын бүтэцтэй ажиллах ажиллагаа		0	- "
	B5.7	ХЭ-тэй ажиллах ажиллагаа		2	Том ХЭ-тэй ажилладаг
	B5.8	Мэдээллийг ил тод нээлттэй болгох ажиллагаа		0	Байхгүй
	B5.9	Бусад талуудтай ажиллах ажиллагаа		0	Байхгүй
83	B5 хэсгийн үнэлгээний дүн [B5.1+B4.2+B4.3+B4.9]9			1.0	
84	В хэсгийн үнэлгээний нэгдсэн дүн [B1+ +B5]:5			2.1	
85	C	Гүйцэтгэх удирдлага: Компанийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулна			
86	C1	Гүйцэтгэх удирдлагыг сонгох, томилох болон үйл ажиллагааг зохицуулсан тусгай журамтай эсэх		0	Байхгүй
87	C2	Нэр дэвшүүлэх ажиллагаа		0	НДХ оролцоогүй

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Асуулга	Харьцуулах эх үүсвэр	Хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээ	Тайлбар
88	C3	ГЗ-д компанийн онцлогтой уялдсан шаардлага тавьдаг эсэх		0	Үгүй
89	C4	Гэрээ байгуулалт		4	Байгаа
90	C5	Томилгоо		4	
91	C6	Үйл ажиллагаа болон гэрээний биелэлтийг тусд нь дүгнэдэг эсэх		4	Дүгнэдэг
92	C7	Ажлын тайлагналт улирал, жилээр		3	Жилд 1 удаа
93	C8	Төрөөс ГЗ-тай шууд харьцдаг эсэх		0	Харьцдаг
94	C9	ГЗ-ын ажлыг ТУЗ-өөс өөр төрийн аль нэг байгууллага дүгнэдэг эсэх		4	Үгүй
95	C10	ГЗ-ын цалин, урамшууллыг нийтэд мэдээлдэг эсэх		0	Үгүй
96	C	хэсгийн үнэлгээний нэгдсэн дүн [C1+ +C10]:10		1.9	
97	D	Мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдал: Үйл ажиллагаа нь ХК-ийн адил нээлттэй байх ёстой			
98	D1	Мэдээллийн бодлогын баримт бичигтэй эсэх		0	
99	D2	ХЭ-ийн бүртгэл түүний дотор том ХЭ-ийн нэр, эзэмшиж буй хувьцааны хэмжээг нийтэд мэдээлэх боломж		0	
100	D3	Вэб хуудастай эсэх, түүнд КЗ-ын талаар тусгай булан байгаа эсэх		1	
101	D4	Вэбийн хөтлөлт		1	
102	D5	Компани дээр болсон томоохон үйл явдлыг нийтэд тогтмол мэдээлдэг байдал		1	
103	D6	Санхүүгийн мэдээллийг нийтэд мэдээлдэг эсэх		0	
104	D7	Санхүүгийн мэдээллийг вэб дээр тогтмол мэдээлдэг эсэх		0	
105	D8	Худалдан авалтын ажиллагааны гүйцэтгэлийг нийтэд нээлттэй мэдээлдэг эсэх		0	
106	D9	ТУЗ ба ГЗ-ын цалин, урамшууллыг жилийн тайланд тусгадаг эсэх		0	

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Асуулга	Харьцуулах эх үүсвэр	Хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээ	Тайлбар
107	D10	Компанийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн жилийн нэгдсэн тайланг тайланд хийсэн аудитын дүгнэлтийн хамт нийтэд зориулан тусгайлан эмхэтгэл болгон гаргадаг эсэх		0	
109	D	хэсгийн үнэлгээний нэгдсэн дүн [D1+ ... +D10]:10		0.3	
110	E	Чухал хэлцлүүд: Эдгээр хэлцлийг хуульд заасан журмын дагуу хийдэг			
111	E1	Их хэлцэл: Сүүлийн тайлангийн нийт хөрөнгийн 25%-иас дээш дүнтэй хэлцэл			
112	E1.1	Их хэлцлийг зохих журмын дагуу шийдсэн байдал		0	
113	E1.2	Нийтэд мэдээлдэг байдал		0	
114	E1.3	Жилийн тайланд тусгадаг байдал		0	
	E1.4	Тусгайлсан журамтай эсэх		1	Дүрэмд нэг заалт байгаа
115	E1	дэд хэсгийн үнэлгээний дүн [E1.1+ ...E1.4]:4		0.25	
116	E2	Сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл: Компани ба түүний эрх бүхий албан тушаалтны, эсвэл түүний нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн хооронд хийж буй хэлцэл			
117	E2.1	СЗ-тэй хэлцлийг зохих журмын дагуу шийдсэн байдал		0	
118	E2.2	Нийтэд мэдээлдэг байдал		0	
119	E2.3	Жилийн тайланд тусгадаг байдал		0	
120	E2.4	Эрх бүхий албан тушаалтан /ЭБАТ/ хэн байхыг дүрэмдээ тусгасан байдал		4	
121	E2.5	ЭБАТ нь өөрийн нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн талаарх мэдээллийг өгсөн байдал		0	
122	E2.6	ЭБАТ болон түүний нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн талаарх мэдээлэл нээлттэй байгаа эсэх		0	
123	E2	дэд хэсгийн үнэлгээний дүн [E2.1+ ... E2.6]:6		0.5	
124	F	Дүрэм болон бусад эрхийн актууд: Засаглалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулах албан ёсны баримт бичгүүд			
125	F1	Дүрмийг баталсан байдал		3	
126	F2	Дүрэмд орсон нэмэлт өөрчлөлтийг баталсан байдал		2	
127	F3	Дүрэмд зайлшгүй байх ёстой зүйлүүдийг тусгасан байдал		3	
128	F4	Дүрэм нийтэд нээлттэй байгаа эсэх		0	

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Асуулга	Харьцуулах эх үүсвэр	Хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээ	Тайлбар
129	F5	Засаглалтай холбоотой ажиллагааг зохицуулсан эрхийн актууд байгаа эсэх		3	
130	F	хэсгийн үнэлгээний дүн [F1+...+F5]:5		2.2	
131	G	Ногдол ашиг: ХЭ-ийн үндсэн эрхийн нэг			
132	G1	Ногдол ашгийн бодлогын баримт бичиг байгаа эсэх		0	
133	G2	Ногдол ашиг хуваарилсан байдал		0	
134	G3	Ногдол ашиг хуваарилах эсэх тухай шийдвэр гаргаж буй байдал		0	
135	G4	Ногдол ашиг хуваарилах тухай шийдвэрт байх ёстой зүйлийг тусгасан байдал		0	
136	G5	Хуваарилсан ногдол ашгийг нябо бүртгэлд тусгаж буй байдал		0	
137	G	хэсгийн үнэлгээний дүн [G1+...+G5]:5		0	
138	H	Хяналтын тогтолцоо:			
139	H1	Компанийн хяналтын тогтолцоог зохицуулсан баримт бичиг байгаа эсэх		2	
140	H2	Аудитын хороо байгуулсан эсэх		4	
141	H4	Хорооны бүрэлдэхүүн		4	
142	H4	Хорооны үйл ажиллагаа		4	
143	H5	Хорооны үйл ажиллагааны тайлагналт, дүгнэдэг байдал		2	
144	H6	Хөндлөнгийн аудитыг сонгох, томилох ажиллагаа		2	
145	H7	Хөндлөнгийн аудитын тайланг нийтэд мэдээлдэг байдал		0	
146	H8	Дотоод хяналтын тогтолцоо, түүний томилгоо, ажлыг дүгнэх ажиллагаа		2	
147	H	хэсгийн үнэлгээний дүн [H1+ ... +H8]:8		2.8	
148	Нийт дүн: [13+34+84+96+109+115+123+130+137+147]:9			1.4	

ХАВСРАЛТ 4. БАГАНУУР ХК-ИЙН “О” ҮНЭЛГЭЭ АВСАН АСУУЛГА

№	Бүлгийн тэмдэглэгээ	Асуулга
1	A3	ХЭ-ийн ээлжит хурлын үед ХЭ-ийн авах ёстой мэдээллийг бүрэн хүргэдэг эсэх
2	A6	Ногдол ашиг хуваарилсан байдал
3	A9	ХЭ-д компанийн санхүүгийн талаарх мэдээлэл авах бололцоог хангасан байдал
4	A10	ХЭ компанийн үйл ажиллагаа болон компани дээр болж буй томоохон үйл явдлын талаар байнгын мэдээлэл авах бололцоог хангасан байдал
5	A11	Төрийн эзэмшлийн хувьцааны эрхийг төрийг төлөөлөн эзэмшиж буй этгээдийн төлөөлөх хэмжээг тусгайлан тогтоож өгсөн эсэх
1	B7	Хурлын зарыг хуульд заасны дагуу хүргэдэг эсэх
2	B8	Тооллогын комиссын үйл ажиллагааг зохицуулсан журамтай эсэх
3	B10	Хурлын ирцийг хэлэлцэх асуудал бүрээр гаргадаг эсэх
4	B12	Хурал даргалагч ба ТК-оос ХЭХ-ын талаар нэгдсэн тайлан гардаг эсэх, түүнийгээ мэдээлдэг байдал
5	B13	Хурлын зар хүргэх тусгай журамтай эсэх
6	B15	Хурлаас гаргасан шийдвэрийг нийтэд мэдээлдэг эсэх
7	B19	ХЭХ-ын материал хадгалалт
8	B20	ХЭХ-ын шийдвэрийн хэрэгжилтийг гаргаж танилцуулдаг эсэх
1	B1.2	Хорооны ажиллах журам байгаа эсэх
2	B1.9	Хараат бус гишүүн хуульд заасан шаардлагыг ханган ажиллаж байгаа эсэх
3	B1.10	Хараат бус гишүүнд өгөх урамшуулал бусад гишүүдээс ялгаатай эсэх
4	B1.12	Компанийн зүгээс ТУЗ-ийн гишүүнтэй ажиллах, тэдгээрийг компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллээр хангах ажиллагаа
5	B1.13	ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэн эрхийн хугацаа
6	B1.14	ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлын хуваарилалт
7	B1.15	ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлын дүгнэлт
8	B1.17	Гишүүдийн цалин, шагнал нийтэд нээлттэй байгаа эсэх
9	B1.18	Гишүүд ажлын лавлагаа материал бүхий тусгайлсан хавтастай эсэх
10	B2.3	Хороодын ажиллах журамтай эсэх
11	B2.5	Хороодын ажил дүгнэдэг эсэх
12	B2.6	Тодорхой асуудлаар түр болон байнгын ажиллагаатай хороо ажилладаг эсэх
13	B2.7	Хороодын гишүүнд ажилласны төлөө урамшуулал олгодог эсэх
14	B3.1	ТУЗ-ийн хурлын төлөвлөгөө
15	B3.2	Хурлын тэмдэглэл, шийдвэр гаргалт, нийтэд мэдээлэлт
16	B3.6	Хурлын тэмдэглэл ба шийдвэрийн баталгаажуулалт
17	B4.1	ТУЗ-ийн үйл ажиллагаанд үнэлэлт өгөх

18	B4.4	ТУЗ-ийн гишүүдийн хариуцлагын даатгал хийлгэдэг байдал
20	B5.8	ТУЗ-ийн НБД-ын мэдээллийг ил тод нээлттэй болгох ажиллагаа
1	C1	ГУ-ыг сонгох, томилох болон үйл ажиллагааг зохицуулсан тусгай журамтай эсэх
2	C2	Нэр дэвшүүлэх ажиллагаа
3	C3	ГЗ-д компанийн онцлогтой уялдсан шаардлага тавьдаг эсэх
4	C8	Төрөөс ГЗ-тай шууд харьцдаг эсэх
5	C10	ГЗ-ын цалин, урамшууллыг нийтэд мэдээлдэг эсэх
1	D1	Мэдээллийн бодлогын баримт бичигтэй эсэх
2	D6	Санхүүгийн мэдээллийг нийтэд мэдээлдэг эсэх
3	D7	Санхүүгийн мэдээллийг вэб дээр тогтмол мэдээлдэг эсэх
4	D8	Худалдан авалтын ажиллагааны гүйцэтгэлийг нийтэд нээлттэй мэдээлдэг эсэх
5	D9	ТУЗ ба ГЗ-ын цалин, урамшууллыг жилийн тайланд тусгадаг эсэх
6	D10	Компанийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн жилийн нэгдсэн тайланг аудитын дүгнэлтийн хамт нийтэд зориулан тусгайлан эмхэтгэл болгон гаргадаг эсэх
1	E1.1	Их хэлцлийг зохих журмын дагуу шийдсэн байдал
2	E1.2	Нийтэд мэдээлдэг байдал
3	E1.3	Жилийн тайланд тусгадаг байдал
4	E2.1	СЗ-тэй хэлцлийг зохих журмын дагуу шийдсэн байдал
5	E2.2	Нийтэд мэдээлдэг байдал
6	E2.3	Жилийн тайланд тусгадаг байдал
7	E2.5	ЭБАТ нь өөрийн нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн талаарх мэдээллийг өгсөн байдал
8	E2.6	ЭБАТ болон түүний нэгдмэл сонирхолтой этгээдийн талаарх мэдээлэл нээлттэй байгаа эсэх
9	F4	Дүрэм нийтэд нээлттэй байгаа эсэх
1	G1	Ногдол ашгийн бодлогын баримт бичиг байгаа эсэх
2	G2	Ногдол ашиг хуваарилсан байдал
3	G3	Ногдол ашиг хуваарилах эсэх тухай шийдвэр гаргаж буй байдал
4	G4	Ногдол ашиг хуваарилах тухай шийдвэрт тусгах ёстой зүйлийг тусгасан байдал
4	G5	Хуваарилсан ногдол ашгийг нябо бүртгэлд тусгаж буй байдал
5	H7	Хөндлөнгийн аудитын тайланг нийтэд мэдээлдэг байдал

Лавлах материал

1. Багануур ХК (2011) “Компанийн дүрэм”
2. Багануур ХК (2011) “Компанийн ТУЗ-ийн ажиллах журам”
3. ОУСК (2011) “Компанийн засаглалын ажилтан, Монголын компаниудад өгөх зөвлөмж”
Гарын авлага.
4. Компанийн тухай хууль (2011)
5. ОУСК, СЗХ (2014) “Компанийн засаглалын хууль зүйн орчин” Гарын авлага.
6. Төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын компанийн засаглал, ЭЗХАХБ-ын гишүүн орнуудад хийсэн судалгаа (2005)
7. Багануур ХК (2014) “Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын материал”
8. ОУСК, Сэтгүүлчдийн Олон улсын төв (2012) “Хэн компанийг чиглүүлж байна вэ?”
Компанийн засаглалын талаарх сурвалжлах удирдамж.
9. IFC (2008) “Corporate governance” Manual, Belgrade.
10. IFC (2013) “Corporate governance scorecard”
11. OECD (2004) “Principles of Corporate governance” Пособие по корпоративному управлению.
Часть I, II, III, IV, V, VI

Товчилсон үг

АНУ-ын ОУХА	Америкийн Нэгдсэн Улсын Олон Улсын Хөгжлийн Агентлаг
ГЗ	Гүйцэтгэх захирал
ГУ	Гүйцэтгэх удирдлага
НДХ	Нэр дэвшүүлэх хороо
КЗ	Компанийн засаглал
МБББ	Мэдээллийн бодлогын баримт бичиг
МИТНБМАТХ	Мэдээллийн ил тод нээлттэй байдал, мэдээлэл авах тухай хууль
НДХ	Нэр дэвшүүлэх хороо
ОУСК	Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци
СЗ	Сонирхлын зөрчил
СЗХ	Сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл
ТК	Тооллогын комисс
ТУЗ	Төлөөлөн удирдах зөвлөл
ТУЗ-ийн НБД	Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга
ХК	Хувьцаат компани
ХЭ	Хувьцаа эзэмшигч
ХЭХ	Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал
ЦУХ	Цалин, урамшууллын хороо
ЭЗХАХБ	Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагаа, Хөгжлийн байгууллага
ЭБАТ	Эрх бүхий албан тушаалтан

Хүснэгт, зургийн жагсаалт

1. Хүснэгт 1. Багануур ХК-ын засаглалын нэгдсэн үнэлгээний дүн
2. Зураг 1. Багануур ХК-ийн засаглалын түвшинг төрийн өмчит уул уурхайн компаниудын дундаж үзүүлэлттэй харьцуулсан байдал
3. Зураг 2. Багануур ХК-ийн засаглалын үнэлгээнд сайн үнэлгээ буюу 5 оноо авсан асуулгууд
4. Хүснэгт 2. Багануур ХК-ийн засаглалын үзүүлэлтүүдийн нийт дүнд “0” оноо авсан асуулгын тоо, хэмжээ

1. Үнэлгээний аргачлалын тойм	3
2. Үнэлгээний ерөнхий дүн	4
3. Багануур ХК-ийн засаглалын түвшинг сайжруулах-Зөвлөмж	8
3.1 Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хамгаалах хүрээнд өгөх зөвлөмж	8
3.2 Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын хүрээнд өгөх зөвлөмж	10
3.3 Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн ажиллагааны талаар өгөх зөвлөмж	11
3.4 Гүйцэтгэх удирдлагын ажиллагааны талаар өгөх зөвлөмж	15
3.5 Мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдлын талаар өгөх зөвлөмж	16
3.6 Чухал хэлцлийн талаар өгөх зөвлөмж	18
3.7 Ногдол ашгийн талаар өгөх зөвлөмж	19
3.8 Хяналтын тогтолцооны талаар өгөх зөвлөмж	20
3.9 Дүрэм болон бусад эрхийн актуудын талаар өгөх зөвлөмж	21
4. Хавсралтууд	22
Хавсралт 1. Компанийн засаглалыг сайжруулах хүрээнд ашиглах зарим баримт бичгийн загвар	22
1. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын хэлэлцэх асуудлаар хувьцаа эзэмшигчээс санал авах хуудсын жишээ	22
2. ТУЗ-ийн үйл ажиллагааг үнэлэх хүснэгт	24
3. ТУЗ-ийн гишүүдийн ажлыг үнэлэх хүснэгт	27
4. ТУЗ-ийн хурлын дэлгэрэнгүй тэмдэглэл	28
5. ТУЗ-ийн гишүүдэд тавих шаардлага	30
6. Компанийн засаглалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулах хүрээнд компанид байх эрхийн актууд	30
7. ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодын ажиллах журмын нийтлэг бүтэц	30
8. ТУЗ-ийн гишүүдэд цалин, урамшуулал олгоход анхаарах асуудлууд	31
9. ТУЗ-ийн хурлаар хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөөний нийтлэг жишээ	31
10. Компанийн мэдээллийн бодлогын баримт бичгийн нийтлэг бүтэц	32
11. Ногдол ашгийн бодлогын баримт бичигт тусгах нийтлэг мэдээлэл	32
12. Жилийн тайланд тусгах нийтлэг мэдээлэл	32

Хавсралт 2. Төрийн өмчит уул уурхайн компанийн засаглалын өнөөгийн байдлыг үнэлэх аргачлал	33
Хавсралт 3. Багануур ХК-ийн засаглалын үнэлгээний дүн (асуулга тус бүрээр)	35
Хавсралт 4. Багануур ХК-ийн “0” үнэлгээ авсан асуулга	43
Лавлах материал	45
Товчилсон үг	46
Хүснэгт, зургийн жагсаалт	46